

Pohádka jako motivační nástroj při práci s dětmi v mateřské škole

Aneta Pempušová, DiS.

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Aneta Pempušová, DiS.
Osobní číslo:	H220359
Studijní program:	B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Pohádka jako motivační nástroj při práci s dětmi v mateřské škole

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury k problematice rozvoje předčtenářské gramotnosti u dětí s využitím pohádek v mateřské škole.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti předčtenářské gramotnosti u dětí předškolního věku z hlediska motivování dětí při práci s pohádkou.

Zpracování sady aktivit pro děti předškolního věku z různých oblastí vzdělávání se zaměřením na motivaci ke čtení pohádek v mateřské škole a práci s pohádkou.

Realizace a ověření aktivit ve vybrané mateřské škole.

Evaluace sady aktivit, zpracování závěrů a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Bettelheim, B. (2017). *Za tajemstvím pohádek: proč a jak je číst v dnešní době*. Portál.
Černoušek, M. (2019). *Děti a svět pohádek: kouzlo vyprávěného slova*. Portál.
Doláková, S. (2015). *Umíte to s pohádkou? Práce s příběhy v MŠ a ZŠ*. Portál.
Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Grada.
Slater, A., & Bremner, J. G. (2017). *An introduction to developmental psychology*. The British Psychological Society.
Štanclová, E. (2016). *Veselý rok s pohádkami*. Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Magda Zycháčková**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **8. ledna 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 8. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá využitím pohádky jako motivačního nástroje při práci s dětmi v mateřské škole. Cílem je zkoumat, jak lze pohádku efektivně začlenit do vzdělávacího procesu, a jakým způsobem ovlivňuje rozvoj dětské fantazie, komunikačních dovedností, dramatizace a sociálního chování. Teoretická část práce se zaměřuje na charakteristiku předškolního věku, význam pohádek v edukačním procesu a motivaci dětí při práci s literárními texty. Praktická část prezentuje metodiku výuky založenou na čtyřech klasických pohádkách a její realizaci v prostředí mateřské školy. Práce přináší konkrétní pedagogické strategie, které mohou být využity učiteli v mateřských školách pro efektivní práci s pohádkovými příběhy.

Klíčová slova: pohádka, motivace dětí, hra, dramatizace, předčtenářská gramotnost

ABSTRACT

The bachelor's thesis explores the use of fairy tales as a motivational tool in preschool education. The aim is to examine how fairy tales can be effectively integrated into the educational process and how they influence the development of children's imagination, communication skills and social behavior. The theoretical part focuses on the characteristics of the preschool age, the significance of fairy tales in the educational process and the motivation of children when working with literary texts. The practical part presents a teaching methodology based on four classic fairy tales and its implementation in a preschool setting. The thesis provides specific pedagogical strategies that can be used by educators when working with fairy tale stories.

Keywords: fairy tale, children's motivation, game, educational process, early literacy

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní Mgr. Magdě Zycháčkové, za odborné vedení, cenné rady, vstřícnost a podporu, kterou mi po celou dobu zpracovávání práce poskytovala. Její motivující přístup a ochota pomoci mi byly velkou oporou. Velké díky patří také mé rodině za trpělivost, povzbuzení a podporu během celého studia. Mé upřímné poděkování směřuje i kolektivu a dětem z mateřské školy, kde mohla být realizována praktická část mé bakalářské práce. Děkuji za možnost vstoupit do dětského světa, kde pohádka není jen příběhem, ale bránou k učení, porozumění a radosti.

„Sometimes fairy stories may say best what's to be said.“

C. S. Lewis

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	13
1.1 KOGNITIVNÍ VÝVOJ, ŘEČ A KOMUNIKACE	14
1.2 SOCIALIZACE.....	15
1.3 VLIV PŘEDŠKOLNÍHO ZAŘÍZENÍ NA ROZVOJ DĚTÍ	16
1.4 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	17
2 POHÁDKA JAKO PROSTŘEDEK EDUKACE	20
2.1 CHARAKTERISTIKA POHÁDEK.....	20
2.2 VZNIK A VÝZNAM POHÁDEK.....	21
2.3 TYPY POHÁDEK A JEJICH VYUŽITÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	22
2.4 PŘEDČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST.....	23
3 MOTIVACE DĚTÍ PŘI PRÁCI S POHÁDKOU	26
3.1 VÝZNAM MOTIVACE	26
3.2 TYPY MOTIVACE.....	27
3.3 MOTIVACE POHÁDKOU	28
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
4 CHARAKTERISTIKA VÝUKOVÉ METODIKY	31
4.1 CÍLE VÝUKOVÉ METODIKY A JEJICH AKTIVIT	31
4.2 CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	32
5 TVORBA VÝUKOVÉ METODIKY A JEJÍ REALIZACE V MŠ.....	34
5.1 PERNÍKOVÁ CHALOUPKA.....	34
5.1.1 Den 1 - Seznámení se s pohádkou.....	34
5.1.2 Den 2 - Opakování pohádky	36
5.1.3 Den 3 - Dramatizace pohádky	38
5.1.4 Den 4 - Pečeme perníčky	40
5.1.5 Den 5 - Sladké zakončení.....	41
5.2 ČERVENÁ KARKULKA	43
5.2.1 Den 1 – Seznámení dětí s pohádkou	43
5.2.2 Den 2 – Postavy z pohádky	44
5.2.3 Den 3 – Co měla Karkulka v košíku?	46
5.2.4 Den 4 – Dramatizace pohádky	48
5.2.5 Den 5 – Jak pohádka dopadne?.....	49
5.3 O BUDULÍNKOVI	52
5.3.1 Den 1 – Budulínkův první den	52
5.3.2 Den 2 – Liščí schovávaná	53
5.3.3 Den 3 – Hudební dobrodružství s Budulínkem.....	55

5.3.4	Den 4 – Budulínkovo tvoření a objevování.....	57
5.3.5	Den 5 – Budulínek na stopě za liškou	58
5.4	HRNEČKU, VAŘ!	60
5.4.1	Den 1 – Seznamujeme se s pohádkou „Hrnečku, vař“	60
5.4.2	Den 2 – Jak vypadá kaše?.....	61
5.4.3	Den 3 – Pohádka „Hrnečku, vař“ na více způsobů	63
5.4.4	Den 4 – Kouzelné vaření	64
5.4.5	Den 5 – Závěrečné hrníčkové dobrodružství	65
6	REFLEXE AKTIVIT	67
6.1	PERNÍKOVÁ CHALOUPKA	67
6.2	ČERVENÁ KARKULKA	69
6.3	O BUDULÍNKOVI.....	71
6.4	HRNEČKU, VAŘ!	74
7	EVALUACE VÝUKOVÉ METODIKY.....	78
7.1	SOUHRNNÁ SEBEREFLEXE.....	78
7.2	REFLEXE DĚTÍ.....	80
7.3	REFLEXE ZE STRANY UČITELKY	85
7.4	KOMPARACE SEBEREFLEXE A REFLEXE UČITELKY	86
8	DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL.....	88
	ZÁVĚR.....	90
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	91
	SEZNAM OBRÁZKŮ	94
	SEZNAM TABULEK.....	95
	SEZNAM PŘÍLOH.....	96

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá využitím pohádky jako motivačního nástroje při práci s dětmi v mateřské škole. V teoretické části bude představen význam pohádky v předškolním vzdělávání, její vliv na rozvoj dětské osobnosti, řečových, sociálních dovedností a schopností symbolického myšlení. Dále budou popsány klíčové aspekty motivace, tvořivé činnosti a přístup učitele jako průvodce dětským prožitkem.

Praktická část práce se zaměří na vytvoření a ověření výukové metodiky inspirované klasickými pohádkami. Metodika bude realizována v mateřské škole s dětmi ve věku tří až čtyř let a bude založena na týdenní struktuře tematických činností. Každý tematický týden se bude věnovat jedné konkrétní pohádce, která bude dále rozvíjena prostřednictvím výtvarných, hudebních, pohybových, jazykových i dramatických aktivit.

Cílem práce bude ověřit, zda může být pohádka účinným nástrojem pro motivaci a aktivizaci dětí v různých oblastech vzdělávání. Výsledky budou sloužit jako podklad pro evaluaci výukové metodiky, a jako inspirace pro pedagogickou praxi v mateřských školách.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Moderní předškolní vzdělávání, které se opírá o humanisticky zaměřené principy, pohlíží na dítě v předškolním věku jako na důležitého člena kolektivu. Dítě je vnímáno jako aktivní účastník, jehož chování a jednání ovlivňuje nejen ostatní děti v mateřské škole, ale také rozhodování a přístup samotných učitelů. Tento přístup zdůrazňuje respekt a uznání individuality každého dítěte (Syslová, 2019).

Hlavní charakteristika tohoto důležitého období je obsažena již v samotném pojmu „předškolní“, který označuje fázi předcházející nástupu do školy. Toto období je nejčastěji spojováno s věkem dětí od tří do šesti let, jak uvádí Koťátková (2014), i když se mohou objevit drobné odchylky v jeho vymezení. Vágnerová (2022) uvádí, že předškolní období zpravidla zahrnuje věk od tří do šesti až sedmi let. Ukončení této fáze však není určeno pouze dosažením určitého věku, ale také společenskými aspekty, především zahájením školní docházky. Laufková a Goldmannová (2020) tvrdí, že období do šesti let věku dítěte hraje klíčovou roli v jeho vývoji. Vše, co dítě v této fázi prožívá, s čím se setkává, ovlivňuje jeho budoucí úspěšnost v životě. Pojem předškolní období zde označuje věk od tří do šesti let, tedy dobu před ukončením předškolního vzdělávání a nástupem do povinné školní docházky.

V knize "An Introduction to Developmental Psychology" je předškolní období charakterizováno jako klíčová fáze vývoje dítěte, během níž dochází k významnému rozvoji kognitivních, sociálních a emocionálních schopností. Děti v tomto věku začínají rozvíjet své jazykové dovednosti, zlepšují své motorické schopnosti a prohlubují své sociální interakce s vrstevníky. Toto období je také důležité pro formování identity a sebepojetí dítěte (Slater & Bremner, 2017).

Syslová (2019) uvádí, že předškolní období je charakteristické radostí z pohybu, objevování světa kolem sebe a hraním, které dítě naplňuje. Mezi hlavní znaky této etapy patří rychlý rozvoj řeči, smyslového i emočního vnímání, první pokusy o uvědomění si sebe sama a snaha o větší samostatnost. V tomto období se také začínají formovat základy osobnosti, přičemž dochází k utváření vzorců chování a základních představ o sociálních rolích.

Vyjadřuje se i Koťátková (2014), která říká, že při příchodu do mateřské školy děti zaujme odlišné prostředí přizpůsobené jejich potřebám. Tento prostor působí jako svět vytvořený přímo pro ně – dostupný, zajímavý a vybavený pro objevování. Sdílení prostoru s ostatními dětmi podporuje jejich vzájemné poznávání a pocit důležitosti. Také děti

získávají podněty pro své vyjadřování, učí se porozumět novým slovním spojením a zpřesňují svou řeč. Tento proces podporuje jejich myšlení a pomáhá jim začlenit se do širší společnosti.

Suchánková (2014) uvádí, že v předškolním vzdělávání je považována za klíčový nástroj pro rozvoj osobnosti dítěte, a zároveň za hlavní metodu vzdělávání, **hra**. Důraz je kladen na potřeby a zájmy dítěte, které přirozeně podněcují vnitřní motivaci. Hra tedy představuje základní prostředek, jenž napomáhá výchovnému procesu.

Tallová (2022) upozorňuje, že hra má v životě předškolního dítěte nejen zábavnou funkci, ale zároveň představuje klíčový prostředek pro rozvoj sociálních dovedností. Během hry děti vstupují do různých rolí, čímž si osvojují způsoby chování, které odpovídají skutečným situacím. Zkoušejí si, jaké to je jednat s druhými, vyjednávat nebo se podřídít pravidlům. Tímto způsobem se nenásilně učí orientovat v mezilidských vztazích a přijímat hodnoty a normy, které jim pomáhají zapojit se do společnosti.

Jedním z příkladů her může být hra sdružující, která čerpá inspiraci z pohádek. Děti zapojují prvky spolupráce, ale stále sledují své vlastní cíle. Při takové hře děti přebírají role postav z pohádky a přetváří příběh podle své fantazie. Například mohou být ve hře současně dvě Červené Karkulky, přičemž jedna se vydává za vlkem, druhá za babičkou, která se ještě nenechala sníst. Tato hra zároveň podporuje sdílení motivů a pravidel mezi dětmi, kdy každé dítě přispívá svým vlastním způsobem, což vede k posilování spolupráce a sociálních dovedností (Suchánková, 2014).

1.1 Kognitivní vývoj, řeč a komunikace

Průcha (2010) popisuje, že už od útlého věku si děti začínají přirozeně osvojovat jazyk – učí se nejen jednotlivá slova a zvuky, ale i to, jak jazyk funguje. Nejde přitom jen o to, co říkají, ale i jak slovy dokážou vyjádřit svoje potřeby nebo reagovat na ostatní. Tento vývoj je velmi důležitý nejen pro jejich schopnost dorozumívat se, ale i pro rozvoj myšlení a vztahů s okolím. Komunikační dovednosti jsou tak pevně spojené s celkovým poznáváním světa, a proto je dobré děti v této oblasti co nejvíc podporovat.

V současné době je zřejmé, že interaktivní procesy ovlivňují nejen rozvoj myšlení dětí, ale také tvoří základ jejich celkového vývoje. Tento vývoj zahrnuje kognitivní, emoční, sociální a pohybové schopnosti. Moderní přístupy ke vzdělávání kladou důraz na to, aby byly vzdělávací procesy komplexní a podporovaly všechny tyto oblasti (Syslová, 2019).

Podle Michalové a Kratochvílové (2022) kognitivní vzdělávání posiluje schopnosti člověka, a zároveň zvyšuje jeho vnitřní motivaci k dosažení cílů. Vágnerová (2022) také uvádí, že v předškolním věku je myšlení dětí často ovlivněno jejich emocemi, například tím, co si přejí. U mladších předškolních dětí bývá hodnocení reality silně ovlivněno jejich touhami.

Verbální komunikace je pro děti předškolního věku klíčovým zdrojem informací. Děti používají jazyk podle svých rozumových schopností a zpracovávají informace tak, jak jim rozumí, což nemusí vždy odpovídat záměru mluvčího. Často kladou otázky, které odrážejí jejich způsob myšlení, přičemž se zajímají hlavně o příčiny a souvislosti – například otázky „proč“ a „jak“ slouží k rozvoji vyjadřování (Vágnerová, 2022).

Řeč u dětí předškolního věku slouží jako prostředek komunikace, budování vztahů, spolupráce a regulace sociálních interakcí, zároveň však také jako nástroj myšlení (Bednářová & Šmardová, 2015). Její vývoj ovlivňuje stav centrální nervové soustavy, úroveň intelektových schopností a motorické dovednosti.

Předškolní děti dokážou jasně sdělit, co potřebují, a většinou dodržují pravidla komunikace, která si však někdy osvojí až kolem pátého roku. Důležité je, že rozumí spojitostem a vztahům k danému tématu. Verbální projev dětí v předškolním věku může obsahovat formální nedostatky. Většina dětí, zejména na začátku této vývojové etapy, není schopna správně vyslovovat všechny hlásky. Důvodem může být nezralost motorických dovedností (Vágnerová, 2022).

Rozvoj řeči v předškolním věku úzce souvisí s tím, jak děti vnímají, chápou a následně reprodukují příběhy. Právě v tomto období si děti začínají osvojovat tzv. **narativní kompetenci**, tedy schopnost porozumět ději, zapamatovat si jeho klíčové momenty a převyprávět ho vlastními slovy. Vyprávění pohádek je v tomto směru velmi přínosné, neboť přirozeným způsobem podporuje porozumění jazykovým strukturám a vede děti k aktivnímu používání slovního projevu (Krása, 2024).

1.2 Socializace

Proces socializace dítěte v předškolním věku zahrnuje i prostředí mimo rodinu, tedy širší okruh lidí, jako jsou příbuzní nebo známí. Toto období lze vnímat jako přechod mezi životem v rodině a zapojením do společnosti, například do institucí nebo skupin. Předškolní věk je dobou, kdy se dítě připravuje na život ve společnosti, nejen na nástup do školy. Rodinné zázemí mu přitom poskytuje jistotu a stabilitu, což mu usnadňuje přijímání nových

rolí a přizpůsobení se novým situacím. Socializace ovlivňuje nejen chování dítěte, ale i jeho vnímání, přemýšlení a hodnocení sebe sama, což pomáhá budovat jeho sebevědomí a identitu (Vágnerová, 2022).

Důležitou roli v oblasti socializace podle Vágnerové (2022) hrají:

- **rodina**, která je pro dítě první sociální skupinou, kde dítě nachází bezpečí, jistotu a své místo,
- **vrstevníci**, kteří pomáhají dítěti rozvíjet vztahy a učí ho samostatnosti,
- **mateřská škola**, která je první institucí, se kterou se dítě setkává, a která mu umožňuje začlenit se do společnosti.

Tallová (2022) uvádí, že rodina představuje klíčové prostředí pro první socializační zkušenosti dítěte. Právě zde si dítě osvojuje základní vzorce chování, hodnoty a normy, které ovlivňují jeho budoucí interakce ve společnosti. Rodiče a další členové rodiny fungují jako primární modely, od nichž se dítě učí sociálním rolím a vztahům.

Ficová (2020) uvádí, že předškolní věk se vyznačuje tím, že dítě projevuje iniciativu, aktivně zkoumá své okolí a snaží se prosadit. Zaměřuje se na pochopení uspořádání světa a pravidel, která ovlivňují jeho chování. V této fázi je klíčové podporovat činnosti, které mají jasný smysl a cíl.

1.3 Vliv předškolního zařízení na rozvoj dětí

Mateřská škola představuje přechod mezi rodinným prostředím a institucí školy. Plní významnou roli při socializaci dítěte, pomáhá mu získat důležité zkušenosti a usnadňuje jeho nástup do první třídy. Dítě není v tomto prostředí vystaveno nadměrným požadavkům, ale má dostatek prostoru a času na adaptaci (Vágnerová, 2022).

Předškolní vzdělávání významně přispívá k formování osobnosti dítěte a připravuje ho na vstup do školního prostředí. Mateřská škola nepůsobí pouze jako instituce, která hlídá dítě v době nepřítomnosti rodičů, ale jako místo, kde si dítě osvojuje důležité sociální dovednosti, učí se spolupracovat, řešit konflikty a dodržovat pravidla skupiny. To vše se odehrává v prostředí, které podporuje individuální potřeby dítěte a nabízí mu prostor pro bezpečný rozvoj. Zároveň platí, že kvalita těchto zkušeností závisí nejen na učiteli a jeho přístupu, ale také na podnětném prostředí a aktivní komunikaci s rodinou (Šulová, 2015).

Při nástupu do mateřské školy se dítě musí naučit uznávat a respektovat autoritu dospělého, konkrétně učitele a přizpůsobit se pravidlům, které v mateřské škole platí. V mateřské škole se dítě dostává do kolektivu neznámých dětí, kde si musí své místo teprve získat, často za podpory učitelů. Učí se prosadit, ale zároveň respektovat ostatní. I když se může setkat s nezájmem nebo ignorováním, najde radost v aktivitách a zážitcích sdílených s vrstevníky. Kontakt s ostatními dětmi je pro většinu předškolních dětí důležitý, pomáhá jim budovat vztahy a objevovat nové zkušenosti (Vágnerová, 2022).

Mateřské školy významně přispívají k sociálnímu a emočnímu vývoji dítěte. Právě zde se děti poprvé setkávají s pravidly, která přesahují rodinné prostředí – učí se sdílet, spolupracovat a respektovat potřeby ostatních. Tato pravidla bývají dětem zprostředkovávána prostřednictvím hry a příběhů, čímž se stávají srozumitelnějšími a přijatelnějšími. Důraz je kladen na porozumění jejich významu a na jejich postupné začlenění do každodenního života. Takový přístup pomáhá dětem orientovat se ve společnosti a připravuje je na další vzdělávací etapy (Michalová & Kratochvílová, 2022).

V předškolním věku dochází k intenzivnímu rozvoji sociálních dovedností dítěte, které jsou klíčové pro jeho budoucí úspěšné začlenění do školního prostředí. Studie Chvály a Kropáčkové (2017) zdůrazňuje, že nedostatečně rozvinuté sociální dovednosti mohou dětem komplikovat život ve skupině vrstevníků a významně ovlivnit jejich školní úspěšnost.

1.4 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) je koncipován tak, aby umožňoval přizpůsobení výchovného a vzdělávacího procesu individuálním potřebám dětí v mateřské škole. Struktura programu reflektuje charakteristiky předškolního věku a zohledňuje jeho odlišnosti od vzdělávacích programů pro povinné školní vzdělávání. Program se zaměřuje na skutečné potřeby dětí a bere v úvahu jejich věk, psychické zvláštnosti a prostředí, ve kterém se pohybují – jak v rámci sociálních vztahů, tak v kulturním kontextu mateřské školy (Oprailová, 2016).

Podle Oprailové (2016) RVP PV definuje klíčové oblasti vzdělávání, které podrobně specifikují obsah předškolního vzdělávání. Každá z těchto oblastí je tvořena třemi vzájemně propojenými prvky. Prvním z nich jsou **dílčí cíle**, které stanovují, na co je třeba se při podpoře dítěte zaměřit. Druhým prvkem je **vzdělávací nabídka**, která zahrnuje praktické a intelektuální činnosti. Třetí částí jsou **očekávané výstupy**, které ukazují, čeho lze u dětí

obvykle dosáhnout prostřednictvím těchto činností. Tyto výstupy zároveň představují obecný rámec pro to, co děti na konci předškolního období zpravidla zvládnou.

Podle školského zákona bylo od 1. 9. 2016 předškolní vzdělávání určeno pro děti zpravidla ve věku od 3 do 6 let, přičemž bylo možné přijímat i děti od 2 let. S účinností od 1. 9. 2020 se tato úprava změnila a předškolní vzdělávání je nyní organizováno pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let (RVP PV, 2021).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2021) stanovuje základní požadavky, podmínky a pravidla pro vzdělávání dětí v předškolním věku v rámci institucí zahrnutých do sítě škol a školských zařízení. Tato pravidla se vztahují na veškeré pedagogické činnosti realizované v těchto zařízeních.

Kotová (2021) ve své knize uvádí rozdělení pěti vzdělávacích oblastí, které vychází v RVP PV:

- **Biologická oblast** – v oblasti „*Dítě a jeho tělo*“ učitel podporuje fyzickou zdatnost, rozvoj pohybu, jemné motoriky a základních dovedností, jako je manipulace s předměty nebo péče o sebe. Patří sem například pohybové hry, kreslení, tanec či dovednosti potřebné pro sebeobsahu. Laufková a Goldmannová (2020) tvrdí, že pro rozvoj budoucích dovedností v oblasti čtení a psaní je klíčové posilování hrubé i jemné motoriky, zejména koordinace ruky a oka, smyslového vnímání a manipulačních činností.
- **Psychologická oblast** – v oblasti „*Dítě a jeho psychika*“ se zaměřuje na mentální rozvoj dítěte, včetně řeči, jazyka, schopnosti učit se a rozvíjet představivost. Součástí je také poslech pohádek, recitace básní a různé aktivity pro fantazii. Podle Laufkové a Goldmannové (2020) je oblast jazyka a řeči vázaná právě na předčtenářskou gramotnost.
- **Interpersonální oblast** – oblast „*Dítě a ten druhý*“ napomáhá dítěti vytvářet vztahy s vrstevníky i dospělými. Cílem je podpora komunikace a sociálních interakcí. Laufková a Goldmannová (2020) uvádí, že děti rozvíjí neverbální komunikaci a kooperativní dovednosti prostřednictvím interakce s okolím, spoluprací ve dvojicích a skupinách, čtením, vyprávěním a poslechem příběhů s morálním poučením.

- **Sociálně-kulturní oblast** – v oblasti „*Dítě a společnost*“ se dítě učí fungovat ve společnosti a dodržovat pravidla. Činnosti zahrnují například kolektivní hry s pravidly, přípravu společných oslav a různé skupinové aktivity, jako jsou výlety nebo setkání s rodiči. Podle Laufkové a Goldmannové (2020) by děti měly mít příležitost setkávat se s literárním a dramatickým uměním nejen v mateřské škole, ale i mimo ni, například prostřednictvím návštěv knihovny, kulturních akcí či divadelních představení.
- **Environmentální oblast** – oblast „*Dítě a svět*“ rozvíjí základní povědomí o světě kolem dítěte a vztah k přírodě. Děti se věnují aktivitám, jako jsou hry venku, ekologicky zaměřené činnosti a péče o životní prostředí.

2 POHÁDKA JAKO PROSTŘEDEK EDUKACE

Pohádky představují pro děti způsob, jak lépe pochopit svět, ve kterém vyrůstají. Každá situace může být zjednodušena a přenesena do příběhu, který dětem nabízí pocit jistoty a bezpečí. Pohádka není jen pouhým zobrazením reality, ale i příležitostí prozkoumat, jak by se lidé zachovali v určitých situacích. Děti mohou díky příběhům nahlédnout do poetického světa fantazie a představivosti, který jim umožňuje pochopit význam vztahů a důsledků jejich činů (Doláková, 2015).

Pohádka není záznamem reality ani historickým faktem, ale jedná se o fantastický příběh, jehož dějová linie (soubor popsanych událostí) je utvářena a ověřována generacemi posluchačů, čtenářů a diváků. Neustálým předáváním a opakováním se pohádkový příběh postupně ustálil do podoby, která je vnímána jako ideální. Zpravidla obsahuje morální poučení, bývá srozumitelný dětskému vnímání a nechybí v něm napětí a očekávání. Pohádky nabízí určitou jistotu – přes všechny nástrahy a překážky nakonec dobro překonává zlo, správné jednání je odměněno a špatné skutky jsou spravedlivě potrestány (Svobodová & Švejnová, 2011).

Doláková (2015) dále uvádí, že pohádky často vedou k poznávání humoru a hravosti, učí děti řešit problémy s nadhledem a zábavou. Zároveň ukazují, že i komplikované situace mohou mít pozitivní rozuzlení. Tyto příběhy tak nabízí dětem nejen ponaučení, ale i příklad, jak by se měly zachovat v různých situacích, aniž by jim byl tento návod podán příliš didakticky.

2.1 Charakteristika pohádek

Pohádky odpovídají přirozenému způsobu myšlení a prožívání předškolních dětí. Příběhy jsou zjednodušené a založené na jasných pravidlech, kde dobro vítězí nad zlem. Tento strukturovaný a přehledný svět dává dětem pocit bezpečí a jistoty. Pohádkové postavy jsou jednoznačně definovány jako dobré nebo zlé, což dětem pomáhá porozumět rozdílům mezi správným a špatným chováním. Pohádky zároveň umožňují dětem ztotožnit se s hlavním hrdinou, což podporuje jejich rozvoj identity, pomáhá vyrovnávat se s vlastními emocemi a nedostatky. Tyto příběhy dětem ukazují, že problémy lze překonat, dávají jim naději, že dobro nakonec zvítězí, což posiluje jejich důvěru v uspořádanost světa (Vágnerová, 2022).

Pohádku lze charakterizovat pomocí jejích typických rysů. Mezi ně často patří opakující se fráze, které se vyskytují převážně na začátku nebo na konci vyprávění. Pohádky

obvykle začínají či končí ustálenými obraty jako „Kdysi dávno“, „Bylo, nebylo“, „Za devatero horami a devatero řekami“, „A žili šťastně až do smrti“ nebo „Pokud nezemřeli, žijí tam dodnes“. V těchto příbězích se také často objevují kouzelné předměty, nadpřirozené bytosti či zvířata s lidskými vlastnostmi (Mocná & Peterka, 2004).

Bettelheim (2017) ve své knize uvádí, že pohádka nabízí dětem zábavu i poučení, a zároveň podporuje jejich osobnostní rozvoj. Skrze příběhy pohádka umožňuje znázornit složité životní situace, které jsou součástí jejich vývoje a činí je srozumitelnějšími a přitažlivějšími. Pohádka pomáhá dětem pochopit morální hodnoty a vztahy v bezpečném a srozumitelném kontextu. Pohádky mají nejen literární, ale také hluboký psychologický dopad, který podporuje dětskou představivost, fantazii a emoce.

2.2 Vznik a význam pohádek

Bettelheim (2017) uvádí ve své knize, že pohádky vznikaly jako důležitá součást lidského života, kdy náboženské otázky byly často úzce propojené s každodenním prožíváním. Příběhy zahrnující motivy víry a morálních hodnot nebyly pouze podobenstvím, ale sloužily k předávání tradic a hodnot. Mnohé z těchto příběhů se soustředily na symbolické prvky a významné životní momenty, které přetrvávají dodnes, i když jsou dnes často vnímány v odlišných kontextech.

Jak uvádí Prokůpek (2013), pohádky vznikly jako způsob, jak lidé vyjadřovali své životní zkušenosti, přání i obavy. Neplnily ale jen zábavnou funkci – hlavním smyslem bylo předávání hodnot a životních zásad. Díky jednoduchému ději, který děti snadno pochopí, pomáhaly pohádky formovat jejich představy o tom, co je správné a co ne. Zároveň sloužily jako určitý návod, jak se chovat v různých situacích. I když se styl pohádek v průběhu času měnil, jejich hlavní poselství, podporovat morální vývoj a kulturu, zůstává důležité dodnes.

Jedlička (2017) tvrdí, že pohádkové příběhy hrají v psychickém vývoji dítěte významnou roli, která přesahuje pouhou zábavu a zaujetí. Jejich psychologický dopad je patrný zejména v procesu sdíleného prožitku mezi dítětem a dospělým, jenž mu pohádky čte nebo vypráví. Tento společný čas přispívá k posílení vzájemného vztahu a pocitu bezpečí. Kromě nepopíratelného přínosu k rozvoji slovní zásoby a schopnosti vyjadřovat vlastní myšlenky a pocity, však pohádky nesou ještě hlubší smysl, který spočívá v jejich emocionálním a hodnotovém působení na dětskou psychiku.

Vyprávění pohádek představuje bohatý zdroj poznatků, které však nejsou vždy plně využívány, přestože nám mohou nabídnout klíčový vhled do psychického vývoje dítěte a jeho souvislostí (Key, 2022).

Význam pohádek je univerzální, protože se k nim děti mohou vracet v různých fázích svého života, pokaždé v nich najdou nové významy, které odpovídají jejich aktuálním potřebám a zájmům. Pohádka tak představuje jedinečný umělecký prostředek, který umožňuje práci s dětmi na různých úrovních, od rozvoje empatie po rozvoj kreativního myšlení. V kontextu mateřské školy je pohádka nenahraditelným motivačním nástrojem, který dětem nabízí prostor pro objevování, učení i emocionální růst (Bettelheim, 2017).

2.3 Typy pohádek a jejich využití v mateřské škole

Doláková (2015) dělí pohádky podle obsahu na:

- **Klasické pohádky** jsou známé po celém světě. Jsou to pohádky, se kterými se děti často setkávají. Děti se v ději dobře orientují, ale problémem může být delší text a někdy i složitá slovní zásoba. Lepilová (2014, s. 78) popisuje „s klasickou pohádkou dítě vstupuje do světa české kultury, vysvětluje si svět lidí a vztahy mezi nimi i přírodou, zažívá potřebu spravedlnosti a dobra, které poráží zlo.“
- **Moderní umělé pohádky** reflektují dnešní realitu a pomáhají dětem porozumět světu kolem nich. Vysvětlují, proč se věci dějí a odкрývají mezilidské vztahy. Tyto příběhy často spojují fantazii s každodenními zkušenostmi.
- **Pohádky vytvořené pro výukové účely** jsou často používány při učení jazyků, kde rozvíjí slovní zásobu a gramatické dovednosti. Jsou jednoduché a přizpůsobené dětskému vnímání, přičemž propojují jazyk s dalšími oblastmi, například matematikou nebo přírodovědou.
- **Série pohádek s ústředním motivem**, tj četba na pokračování. Tyto pohádky obsahují opakující se téma, umožňují dětem rozšiřovat slovní zásobu i schopnost chápat význam textu. Pravidelné procvičování prostřednictvím těchto příběhů zlepšuje jejich jazykové a komunikační dovednosti, což je užitečné při pozdějším vzdělávání.

- **Bajky a příběhy o zvířatech.** Zvířecí postavy jsou dětem blízké, protože si k nim snadno vytvoří vztah. Bajky často představují chování zvířat, které odráží lidské vlastnosti, učí děti porozumět důsledkům vlastních chyb nebo rozhodnutí. Citlivější děti ocení i poučení ve formě méně dramatických situací.
- **Pohádky s opakováním a rostoucím dějem** podporují zapamatování a porozumění textu. Děti se tak učí nejen slovní zásobu, ale i logiku příběhu, k čemuž slouží jednoduchá zápleтка.
- **Dobrodružné a romantické příběhy** obsahují hrdiny, kteří ztělesňují dobro nebo zlo. Tyto příběhy pomáhají dětem pochopit, co je správné a ztotožnit se s kladnými hodnotami.
- **Básně, písně a říkadla** jsou vhodné pro menší děti, protože se zde nachází rytmické texty s jednoduchými rýmy. Pomáhají jim rychleji si zapamatovat slova, rozvíjet slovní zásobu a procvičovat jazykové dovednosti. Děti si navíc rády hrají s rytmem a melodií, což zlepšuje jejich jazykové a komunikační schopnosti.

Učitelé v mateřských školách často hledají inspiraci pro práci s pohádkami během celého školního roku. Jedním z užitečných zdrojů může být metodická příručka „*Veselý rok s pohádkami*“, která nabízí tematicky členěné pohádky doplněné aktivitami podle ročních období a významných událostí. Autorka zdůrazňuje význam pohádky jako prostředku pro přirozený rozvoj řeči, představivosti, emočního vnímání a sociálního učení. Pohádky v této knize jsou zpracovány tak, aby odpovídaly věkovým potřebám dětí v MŠ, a zároveň podporovaly jejich zájem, porozumění i schopnost tvořivě se zapojit do různých činností. Publikace může být pro pedagogy cennou pomůckou při plánování tematických bloků a při propojování pohádky s dalšími oblastmi vzdělávání (Štanclová, 2016).

2.4 Předčtenářská gramotnost

Předškolní věk představuje klíčové období v životě dítěte, během kterého si dítě vytváří vztah ke vzdělávání. Čtení a psaní, jako základní pilíře vzdělání, sice ještě nejsou plně rozvinuté, ale rozvoj předčtenářské gramotnosti je zásadní pro budoucí schopnost číst a psát (Kotová, 2020).

Laufková a Goldmannová (2020) charakterizují čtenářskou gramotnost prostřednictvím čtyř vzájemně propojených forem komunikace: čtení, psaní, mluvení a naslouchání.

Zdůrazňují čtenářovu schopnost kriticky uvažovat nad textem, propojit nové informace se svými zkušenostmi a myšlenkami, a následně je efektivně využít v praxi – ať už pro osobní potřeby, každodenní situace či aktivní zapojení do společnosti.

Míčková (2019) uvádí, že literatura v mateřských školách hraje významnou roli ve vzdělávání dětí. Nejčastější metodou je **čtení příběhů**, které podporují jejich pozornost, představivost, slovní zásobu a vnímání morálních hodnot. Doplnkem čtení je **vyprávění**, které umožňuje pedagogovi navázat bližší kontakt s dětmi a podpořit jejich aktivní zapojení prostřednictvím gest, hlasu nebo pohybů. Svobodová a Švejdvová (2011) taktéž popisují, že pohádku můžeme dětem předávat vyprávěním, což je velmi přirozený způsob, který umožňuje vytvořit přímý kontakt s dětmi a okamžitě reagovat na jejich prožitky. Příběhy lze také číst, ideálně před odpoledním odpočinkem, nebo kdykoli v průběhu dne. Kromě toho můžeme pohádku společně s dětmi rozvíjet a dotvářet – domýšlet, co v ní nebylo řečeno, nebo ji výtvarně ztvárnit pomocí kreslení, malování či jiných kreativních aktivit.

Poslech a následné vyprávění pohádek přispívá k hlubšímu porozumění textu. Podle Kintsche a van Dijka (1983, in Krása, 2024) lze porozumění příběhu chápat ve třech úrovních. Nejzákladnější úroveň představuje pochopení jednotlivých vět, další pak zahrnuje schopnost spojovat je do souvislého děje a tou nejvyšší je tzv. situační model, kdy si dítě příběh dokáže vybavit jako celek a znovu ho vyprávět vlastními slovy. Právě vyprávění pohádek vede děti přirozenou cestou k této dovednosti, a tím podporuje i budoucí čtenářskou gramotnost.

Jednou z efektivních forem práce s literaturou je **dramatizace pohádek**. Ta dětem pomáhá nejen pochopit příběh, ale také rozvíjet schopnost spolupráce, sebevyjádření a tvořivosti. Při přípravě dramatizace je důležité přizpůsobit text a aktivity věku dětí, a zaměřit se na jejich aktivní účast a radost z celého procesu (Míčková, 2019).

Dalším prvkem, jak děti přiblížit literatuře, je využití **čtenářských koutků**, kde mohou knihy samy prozkoumávat. Knihy by měly být přizpůsobeny věku dětí, obsahovat poutavé ilustrace a být snadno dostupné. Takové prostředí podporuje kladný vztah k literatuře a motivuje děti k samostatnému čtení. Důležitou součástí práce s pohádkami je také možnost je propojit s dalšími činnostmi, jako jsou výtvarné aktivity nebo pohybové hry, čímž se literatura stává přirozenou součástí vzdělávacího procesu v mateřské škole (Míčková, 2019).

Podle Doležalové (2018) je čtenářská pregramotnost ovlivněna mnoha faktory, které lze rozdělit na vnitřní (endogenní) a vnější (exogenní). Mezi endogenní faktory patří

individuální schopnosti, dovednosti, motivace a zkušenosti samotného čtenáře, zatímco exogenní faktory zahrnují širší kontexty a charakter textu.

Klíčovým faktorem při rozvoji dětského čtenářství je vliv jejich nejbližšího okolí, kam patří nejen učitelé a knihovníci, ale především rodina a vrstevníci. Ti dětem pomáhají objevovat potěšení ze čtení, a často v nich budují dlouhodobý vztah ke knihám a literatuře (Laufková & Goldmannová, 2020).

Významným přínosem práce s pohádkou v předškolním věku je i rozvoj tzv. **narativní kompetence**, která úzce souvisí s předčtenářskou gramotností. Tato kompetence označuje schopnost porozumět vyprávěnému ději, zapamatovat si jeho klíčové prvky, a následně příběh samostatně převyprávět nebo vytvořit vlastní. Pohádky jsou pro tento rozvoj ideálním prostředkem, protože mají jasně strukturovaný děj, opakující se motivy, známé typy postav a předvídatelný závěr. Díky tomu si děti snáze osvojí základní pohádkové struktury a jazykové vzorce (Krása, 2024).

V aktualizovaném Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání je čtenářská gramotnost jednou ze stěžejních oblastí, na které by se měly mateřské školy zaměřit. Jejím cílem není naučit děti číst, ale podpořit u nich porozumění příběhům, rozvoj slovní zásoby a schopnost naslouchat, přemýšlet a vyjadřovat se. Děti se učí zachytit hlavní myšlenku, odhadnout děj nebo význam slov, která ještě neznají. Zároveň mají možnost tvořit – třeba kreslit obrázky k textu nebo vymýšlet vlastní pokračování příběhů. Důležitou roli v tomto směru hraje i rodina, která by měla dítě motivovat ke čtení už od raného věku. Mateřská škola může rodiče podporovat tím, že jim nabídne inspiraci a prostor pro spolupráci. Rozvoj čtenářské gramotnosti v mateřské škole tak probíhá přirozeně a hravě, často při práci s pohádkou nebo knížkou, čímž se zároveň podporuje zájem dítěte o čtení i jeho další vzdělávání (Národní pedagogický institut, 2025).

3 MOTIVACE DĚTÍ PŘI PRÁCI S POHÁDKOU

Motivace je klíčovým faktorem v procesu vzdělávání a učení, protože podněcuje vnitřní touhu dítěte objevovat, učit se a zapojovat se do aktivit. V předškolním věku hraje motivace zásadní roli nejen při osvojování základních dovedností, ale i při formování pozitivního vztahu k literatuře a příběhům. Pohádky jako specifický žánr dětské literatury mají mimořádný potenciál motivovat děti k aktivnímu zapojení do vzdělávacího procesu. Podle Jedličky (2017) pohádkové příběhy významně přispívají k rozvoji emocionální inteligence dětí, neboť v nich nacházejí vzory chování, učí se chápat důsledky jednání postav a budují si vlastní hodnotový systém.

3.1 Význam motivace

Motivace je hnací silou, která vede jedince k jednání. Je to vnitřní kompas, který představuje smysl pro určitou činnost. Úspěšně vykonaná činnost může být jedním z jejich výsledků. Jedinec, který je motivovaný, jedná více uvědoměle, jeho výkon je dlouhodobě kvalitnější. Je však důležité si uvědomit, že motivace nemusí vždy přinášet jen žádoucí efekty. Přílišná motivace může mít negativní důsledky, stejně tak nízká úroveň motivace může vést k nežádoucím dopadům (Medlíková, 2021).

Magerčiaková a Kober (2023) ve své knize uvádí, že motivace je dynamický proces, při kterém se propojují vnitřní a vnější podněty, čímž vzniká napětí zaměřené na dosažení cíle. Jde o kombinaci faktorů, které stimulují a usměrňují lidské jednání v dané situaci. Suchánková (2014) popisuje motivaci jako soubor hybných sil, jež ovlivňují prožívání, chování a osobnost člověka. Hybné síly pak přetváří člověka v aktivní bytost, která se rozhoduje a jedná na základě svých potřeb a cílů. Medlíková (2021) uvádí, že děti mají přirozenou zvědavost, a pokud se podaří vzbudit jejich zájem, dokážou se do aktivity ponořit s neuvěřitelným zaujetím.

Motivace hraje klíčovou roli v procesu učení a ovlivňuje nejen žáky, ale i samotné pedagogy. Může být univerzální nebo se projevovat pouze v konkrétních školních situacích. Motivaci lze chápat jako vnitřní hnací sílu, která vede jedince k určité činnosti či naopak k odpočinku. Výsledkem může být dokončení úkolu, ukončení aktivity pro obnovení energie nebo vyhnutí se nepříjemné situaci. Podle intenzity a délky trvání lze rozlišit několik fází motivace. Na počátku procesu je **počáteční fáze**, která zahajuje činnost a dodává jí směr. Motivace v této fázi je zásadní pro budoucí úspěšnost učení. **Průběžná fáze** pomáhá udržet

aktivitu a její kvalitu prostřednictvím vytrvalosti a důslednosti. **Výsledná fáze** nastává při dosažení cíle (Lemrová, 2024).

Motivace dětí k poslechu pohádek často vychází z jejich vnitřní touhy porozumět ději a aktivně se zapojit do příběhu. Právě opakovaný poslech a možnost příběh převyprávět vede k hlubšímu zájmu o jazyk, obsah i samotné postavy. Pohádky tak nabízí nejen obsah k naslouchání, ale také podněty k samostatnému tvoření příběhů, což výrazně podporuje motivaci dítěte k dalšímu poznávání a komunikaci (Krása, 2024).

Americký psycholog **Abraham H. Maslow** je jedním z klíčových představitelů teorie motivace. Ve svém nejznámějším díle *Motivace a osobnost* představil hierarchii potřeb, která se skládá z pěti úrovní – od základních fyziologických potřeb až po seberealizaci, která stojí na vrcholu této pyramidy. Maslowova teorie motivace se stala zásadní součástí humanistické psychologie, neboť zdůrazňuje vnitřní potřebu člověka naplnit svůj potenciál a dosáhnout osobního růstu (Pugnerová & kolektiv, 2019).

3.2 Typy motivace

Motivace hraje klíčovou roli v procesu učení a lze ji rozdělit na vnitřní a vnější. **Vnitřní motivace** vychází z osobních zájmů a potřeb jedince; například „Učím se, protože mě dané téma zajímá a chci si prohloubit znalosti.“ Naopak **vnější motivace** je řízena vnějšími podněty, jako jsou odměny či tresty; například: „Učím, abych získala dobré hodnocení nebo se vyhnula negativním důsledkům.“ Je důležité, aby pedagogové podporovali rozvoj vnitřní motivace u dětí, protože ta vede k hlubšímu a trvalejšímu osvojení znalostí. Přejít od vnější k vnitřní motivaci může být podpořen postupným zrání jedince a jeho zkušenostmi s učním (Pavelková, 2002).

Autorka Medlíková (2021) dělí motivaci na:

- **Vnitřní motivace**, popisuje jako tzv. „sebemotivace“. Je to například silná motivace, konkrétní cíl či jasná osobní vize. Důležitými faktory pro vnitřní motivaci k učení může být smysluplnost, porozumění, kreativita či spolupráce. Magerčiaková a Kober (2023) popisují vnitřní motivaci jako motivování sebe sama s cílem uspokojení jejich potřeb. Podle Suchánkové (2014) je vnitřní motivace poháněna vnitřním uspokojením a potřebou rozvíjet své schopnosti či naplnit osobní cíle.

- **Vnější motivace** je dle autorky tzv. „cizí impuls“. Je důležitá, protože občas každý potřebuje trochu popostrčit. Kromě toho má rychlý účinek, díky ní můžeme zažít zajímavá setkání nebo získat nové zážitky. Její nevýhodou však je, že nemá dlouhého trvání a brzy vyprchá. Magerčiaková a Kober (2023) uvádí do vnější motivace také metodu odměňování či pochvaly. Suchánková (2014) říká, že vnější motivace vychází z vnějších tlaků či podnětů, jako jsou odměny, pochvaly, tresty nebo očekávání druhých. Činnosti jsou vykonávány kvůli dosažení určitého výsledku nebo aby se předešlo negativním důsledkům.

3.3 Motivace pohádkou

Pohádky slouží jako výjimečný zdroj inspirace pro děti, protože rozvíjí jejich představivost a fantazii. Příběhy jim umožňují vnímat význam slov a obohacují jejich slovní zásobu. Díky obrázkovému zpracování a propracovaným příběhům, dokážou upoutat jejich pozornost, což přispívá k jejich hlubšímu zaujetí (Doláková, 2015).

Doláková (2015) dále uvádí, že zároveň mohou být pohádky výchozím bodem pro mnoho dalších aktivit, které se vážou k určitému společnému tématu, a to v různých oblastech vzdělávání.

Pohádka může sloužit jako motivace k různým činnostem. Děti mohou například výtvarně ztvárnit perníkovou chaloupku nebo si příběh společně převyprávět a doplňovat. Během hudebních aktivit lze pracovat s příběhem formou písni, které navazují na děj. Příběh také rozvíjí jazykové schopnosti dětí, když děti vyprávějí, co slyšely, nebo vymyslí vlastní pokračování (Svobodová & Švejnová, 2011).

Pohádka zároveň poskytuje materiál pro výuku specifických dovedností, například skrze opakující se motivy v pohádkách. Klasické příběhy inspirují k celostnímu rozvoji dětí a naplňují všechny vzdělávací oblasti. Dítě se díky nim učí porozumět hodnotám, řešit konflikty a vnímat obtíže jako zvládnutelné výzvy, stejně jako to zvládají hrdinové pohádek. Dramatická výchova je přitom efektivní metodou, jak dětem přiblížit kouzelný svět pohádek a podpořit jejich rozvoj (Svobodová & Švejnová, 2011).

Gillernová a Mertin (2015) uvádí, že pohádky jsou pro malé děti stejně atraktivní, jako byly pro dospělé v jejich věku. Nejvíce je oslovují příběhy vyprávěné rodiči, prarodiči nebo jinými blízkými osobami. Tyto oblíbené příběhy si přejí slyšet znovu a znovu, často až do momentu, kdy vypravěč vyčerpá své síly. Děti si také oblíbí smyšlené příběhy, ve kterých

se prolíná jejich vlastní skutečnost s prvky fantazie. Rády se setkávají s postavami, které nesou jejich jména nebo jména jejich blízkých, což jim umožňuje lépe se do děje vžít a prožít ho intenzivněji.

Pohádky se dětem vypráví jinak než dospělým – nesmí končit tragicky ani pesimisticky. Na rozdíl od mytologie, kde hrdina často podléhá osudu (např. Prométheus nebo Oidipus), pohádky vždy směřují k pozitivnímu vyústění. Hlavní postava překonává zlo, vítězí nad temnými silami a závěr příběhu jasně sděluje, že dobro zvítězilo: „Princ získá princeznu a společně žijí šťastně až navěky.“ To, zda mají děti, už nebývá podstatné. Všechny klasické pohádky o rytířích v lesklé zbroji, kteří zachraňují princezny z nebezpečí, tak zdůrazňují optimismus a odměnu za statečnost (Černoušek, 2019).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝUKOVÉ METODIKY

Výuková metodika s názvem "Pohádka jako motivační nástroj při práci s dětmi v mateřské škole" je vytvořena jako měsíční tematický plán, který propojuje čtení pohádek s následnými aktivitami a hrami. Jejím základem jsou čtyři klasické české pohádky – Perníková chaloupka, Červená Karkulka, O Budulínkovi a Hrnečku, vař!, přičemž každá z pohádek je zpracována v časovém rozmezí jednoho týdne. Celá metodika je realizována během čtyř týdnů, což umožňuje dětem hlubší propojení s každým příběhem a dostatečný prostor pro rozvoj různých schopností a dovedností.

Metodika využívá přístup zážitkové pedagogiky a je postavena na čtení nebo dramatizaci pohádek, na které navazují rozmanité aktivity a hry tematicky spojené s příběhem. Tyto aktivity zahrnují tvořivé činnosti, dramatické a pohybové hry, práce s pracovními listy nebo skupinové projekty, které podporují spolupráci mezi dětmi. V pondělí se děti seznámí s pohádkou formou čtení a diskutují o jejím obsahu. Následující dny se věnují různým tematickým činnostem, které vychází z klíčových motivů příběhu. V pátek týden uzavírají společnou reflexí, kdy si zopakují hlavní myšlenky pohádky a společně zhodnotí aktivity.

Metodika je navržena tak, aby podporovala komplexní rozvoj dětí předškolního věku. Její struktura umožňuje učitelům přizpůsobit jednotlivé činnosti konkrétním potřebám a zájmům dětí. Pohádky slouží jako hlavní motivační prvek, který nejenže děti baví, ale také je inspiruje k objevování, učení a tvoření. Tento přístup přispívá k rozvoji dětské představivosti, sociálních dovedností a emocionálního porozumění, což jsou klíčové prvky vzdělávání v mateřské škole.

4.1 Cíle výukové metodiky a jejich aktivit

Hlavním cílem výukové metodiky je vytvořit sadu aktivit pro děti předškolního věku se zaměřením na motivaci ke čtení pohádek a práci s pohádkou. Vedlejším cílem této výukové metodiky je podpořit komplexní rozvoj dětí předškolního věku prostřednictvím známých pohádek a tematicky zaměřených aktivit. Každá pohádka je nejen prostředkem pro rozvoj fantazie a jazykových dovedností, ale také motivací pro další činnosti, které podporují sociální, emocionální, kognitivní a fyzický rozvoj dětí. Metodika je vytvořena tak, aby děti aktivně zapojila do procesu učení, a zároveň jim poskytla prostor pro vlastní tvořivost a objevování.

Výuková metodika se zaměřuje na následující oblasti, které se odráží v plánovaných aktivitách.

- Rozvoj slovní zásoby a schopnosti vyjadřování pomocí četby a diskuze o pohádkách.
- Podpora sociálních dovedností, jako je spolupráce ve skupině, sdílení nápadů a respektování pravidel prostřednictvím her a společných aktivit.
- Rozvoj dětské představivosti a tvořivosti prostřednictvím výtvarných činností inspirovaných příběhy.
- Posilování porozumění základním hodnotám, jako je dobro, spravedlnost a pomoc druhým, které pohádky přirozeně zprostředkovávají.
- Zlepšování jemné i hrubé motoriky pomocí pohybových her a manuálních aktivit.

Pro každou pohádku jsou aktivity navrženy tak, aby odpovídaly jejímu hlavnímu tématu a klíčovým prvkům. Například při práci s pohádkou Perníková chaloupka se děti zaměří na téma bezpečí a objevování, zatímco u pohádky Červená Karkulka se aktivity soustředí na otázky důvěry, respektu k pravidlům a významu rodiny. V pohádce O Budulínkovi bude pozornost věnována důsledkům nezodpovědného chování, a při pohádce Hrnečku, vař! se děti budou zabývat tématy sdílení a skromnosti.

Plánované aktivity nejen odpovídají těmto cílům, ale také respektují věkové a individuální potřeby dětí. Díky propojení pohádek s tematickými hrami a činnostmi se děti aktivně zapojí do učení, posílí svůj vztah k literatuře, a zároveň se připraví na další vzdělávací úspěchy.

4.2 Charakteristika cílové skupiny v mateřské škole

Cílovou skupinu výukové metodiky tvoří 15 dětí ve věku od 3 do 4 let, které dochází do vybrané třídy mateřské školy nacházející se ve vesnickém prostředí ve Zlínském kraji. Jedná se o homogenní skupinu, a to nejen věkově, ale i z hlediska vývojových schopností, sociokulturního zázemí a individuálních potřeb, což umožňuje zacílení aktivit s ohledem na typické znaky tohoto věkového období. Děti ve věku tří až čtyř let se nachází v rané fázi předškolního vzdělávání, kdy se u nich dynamicky rozvíjí motorické dovednosti (zejména hrubá a jemná motorika), řečové schopnosti, porozumění mluvenému slovu, paměť

i fantazie. Postupně si osvojují základní sociální dovednosti, jako je schopnost navazovat kontakt s vrstevníky, střídání v komunikaci nebo respektování pravidel jednoduchých her.

Tato věková skupina je typická svou vysokou mírou zvědavosti, spontánnosti a ochoty zapojit se do hravých, prožitkových a smyslově bohatých činností. Děti si osvojují nové poznatky zejména prostřednictvím konkrétních zážitků, názornosti, opakování a aktivní účasti. Právě z tohoto důvodu je metodika zaměřená na využití pohádek jako prostředku vzdělávání, protože pohádka v tomto věku odpovídá dětskému způsobu vnímání reality. Příběhy jsou pro děti srozumitelné, emocionálně poutavé a představují výchozí bod pro další činnosti – výtvarné, pohybové, jazykové či dramatické.

Metodika je navržena tak, aby podporovala celkový rozvoj dítěte v souladu s cíli předškolního vzdělávání. Zaměřuje se především na rozvoj klíčových kompetencí a základních gramotností, jak je uvádí platné RVP PV (2021), současně reflektuje i připravovanou aktualizaci RVP PV z roku 2025, zejména v oblasti čtenářské gramotnosti. Děti ve věku 3–4 let jsou schopny vnímat základní strukturu příběhu, zapojit se do jednoduchých dramatických situací, vyjádřit emoce a reagovat na podněty, které vychází z dějové linky pohádky. Tato forma práce přirozeně podporuje jejich komunikační dovednosti, slovní zásobu, schopnost soustředění i empatii, a zároveň vytváří bezpečné prostředí pro první zkušenosti se strukturou vyprávění a čtenářskou gramotností.

5 TVORBA VÝUKOVÉ METODIKY A JEJÍ REALIZACE V MŠ

Tato kapitola se zaměřuje na tvorbu výukové metodiky, která propojuje klasické pohádky s aktivitami podporujícími rozvoj dětí předškolního věku. Pohádky byly vybrány na základě jejich tematické bohatosti, snadné srozumitelnosti a potenciálu pro rozvoj dětí. Jednotlivé příběhy slouží jako základ pro rozmanité činnosti, které dětem umožní lépe porozumět hlavním myšlenkám pohádky a rozvíjet jejich dovednosti v oblasti jazyka, sociálních interakcí, tvořivosti a myšlení.

Každá pohádka je zpracována v týdenním bloku, během kterého děti nejen poslouchají příběh, ale také se aktivně zapojují do různorodých her a úkolů inspirovaných jeho obsahem. Aktivita jsou navrženy tak, aby byly atraktivní, věkově přiměřené a podporovaly zapojení všech dětí. Metodika klade důraz na propojení pohádkového světa s každodenním životem dětí a jejich prostředím, čímž napomáhá jejich komplexnímu rozvoji.

5.1 Perníková chaloupka

V prvním týdnu se budeme s dětmi zabývat pohádkou o Perníkové chaloupce. Tato pohádka dětem přibližuje téma odvahy, důvtipu a vzájemné pomoci. Prostřednictvím různých aktivit se seznámíme s prostředím hlubokého lesa, hlavními postavami a jejich osudem. Hravou formou budeme rozvíjet dětskou představivost, slovní zásobu i porozumění ději. Čekají nás nejen posluchačské a dramatické aktivity, ale také výtvarná činnost, pečení perníků a tematické hry, které dětem pomohou lépe pochopit příběh a aktivně se do něj zapojit.

5.1.1 Den 1 - Seznámení se s pohádkou

Tabulka 1 - Seznámení se s pohádkou o Perníkové Chaloupce

Seznámení se s pohádkou	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet schopnost porozumění příběhu. • Rozvíjet jemnou motoriku. • Rozvíjet hrubou motoriku.
Cíl v jazyce dítěte	• Zodpovědět na otázky vztahující se k příběhu. • Vytvořit chaloupku z dostupných materiálů. • Projít lesem plným překážek.

Pomůcky	Pohádka, barevný papír, bavlnky, třpytky, lepidlo, tyče, kužely.
Organizace	Řízená činnost - u stolečku, na koberci, 40 minut.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písničky „Ať jsi holka nebo kluk“.

„Ať jsi holka nebo kluk, udělej si se mnou kruh.

Naučím tě chodit, stát, pojd' si se mnou, pojd' si hrát.

Když je dobrá nálada, najdi si kamaráda.

Zadupej a zatleskej! Kamarádům ruku dej.“

- **Řízená činnost:** Motivace: Sedneme si s dětmi do kruhu. „*Děti, znáte pohádku o Perníkové chaloupce? Věděli byste, o čem příběh vypráví? (Evokace). My se do této pohádky společně přeneseme. Dnes si budeme povídat o dvou sourozencích, Jeníčkovi a Mařence, kteří zažili velké dobrodružství v lese. Dokážete si představit, jaké by to bylo najít chaloupku z perníku? Pojd'me to zjistit!*“ Děti poslouchají v kruhu pohádku, při které jim ukazují obrázky z knihy a průběžně se děti ptám na otázky týkající se pohádky (uvědomění). Následně si s dětmi uděláme diskuzi o postavách (Jeníček, Mařenka, Ježibaba), povíme si, jaká byla perníková chaloupka (reflexe).
- **Výtvarná aktivita:** Motivace: „*Děti dokážete si představit, že jsme ti, kdo perníkovou chaloupku postaví? Jak by podle vás měla vypadat? Pojd'me si ji společně vytvořit!*“ Děti ve skupinách po 4 si vyrobí obrázek perníkové chaloupky. Použijí různé materiály, které jsou v mateřské škole k dispozici (barevný papír, bavlnky, třpytky, lepidlo) na ozdobení chaloupky.
- **Pohybová aktivita:** Motivace: „*Děti, představte si, že jste Jeníček a Mařenka. Musíte projít lesem plným překážek, abyste našly perníkovou chaloupku. Dokážete najít cestu?*“ S dětmi si zahrajeme hru na „bludiště v lese“. Společně s dětmi připravím překážkovou dráhu (prolézání, přeskakování, podlézání, slalom) a děti hledají cestu k perníkové chaloupce.
- **Reflexe:** *Děti, dnes jsme prožili krásné pohádkové dobrodružství! Společně jsme si přečetli příběh o Jeníčkovi a Mařence, kteří objevili kouzelnou perníkovou*

chaloupku. Pozorně jste poslouchaly pohádku a skvěle odpovídaly na otázky – víte, kdo v ní vystupoval a co se jim přihodilo. Vaše chaloupky, které jste tvořily, byly nádherné! Každá byla jiná a plná barev, třpytek a fantazie. Při stavění jste ukázaly, jak umíte spolupracovat a pomáhat si. A co cesta lesem? Byly jste stateční jako Jeníček a Mařenka, překonaly jste všechny překážky a našly správnou cestu! Příště se vydáme na další dobrodružství – těšíte se?

5.1.2 Den 2 - Opakování pohádky

Tabulka 2 - Opakování pohádky "Perníková chaloupka"

Opakování pohádky	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet paměťové schopnosti při opakování děje pohádky. • Rozvíjet logické myšlení.
Cíl v jazyce dítěte	• Vzpomenout si na děj pohádky „Perníková chaloupka“. • Seřadit obrázky podle dějové posloupnosti.
Pomůcky	• Demonstrační obrázky, tabule, klavír.
Organizace	• Řízená činnost – na koberci, 45 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písne „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „Děti, pamatujete si, jakou pohádku jsme si včera přečetli? Vzpomínáte si, co všechno zažili Jeníček a Mařenka? Co je nejvíce bavilo, a co je naopak vystrašilo? Pojďme si to připomenout.“ Opakování pohádky, krátké shrnutí děje, povídání si o pohádce s využitím demonstračních obrázků na tabuli.
- **Didaktická aktivita:** Motivace: „Milé děti, zlá ježibaba zakouznila a rozházela celý děj pohádky. Kousky příběhu teď leží rozházené na obrázcích a našim úkolem je, abychom je dali zpět do správného pořádku. Vaším úkolem bude spolupracovat ve skupince, abyste pomohly pohádku zachránit. Dávejte dobrý pozor a zkuste si vzpomenout, co se stalo jako první, co následovalo, a jak pohádka skončila. Připravení? Tak pojďme společně napravit pohádkovou neplechu!“ Děti rozdělím do menších skupinek po třech až čtyřech. Každá skupina obdrží sadu kartiček

s obrázky, které zachycují klíčové události pohádky. Jejich úkolem bude kartičky správně seřadit tak, aby odpovídaly logickému sledu děje. Jakmile mají kartičky seřazené, svou verzi příběhu odvypráví ostatním. Následně si společně ověříme, zda byl děj sestaven správně. Na závěr si s dětmi můžeme pohádku ještě jednou připomenout pomocí otázek, které podpoří jejich porozumění: „*Co se stalo jako první? Kdo v příběhu vystupoval? Jak Jeníček s Mařenkou přelstili Ježibabu?*“ Tímto způsobem si děti upevní nejen posloupnost děje, ale i porozumění pohádce.

Obrázek 1 - Dějová posloupnost

(ChatGPT, 2025)

- **Pohybová aktivita:** Motivace: „*Děti, představte si, že jste malá zvířátka v lese, které na své cestě potkali Jeníček s Mařenkou. Jak by se pohybovala liška, ptáček nebo zajíček? Pojďme si to zkusit!*“ Děti budou běhat po lese (na koberci) jako Jeníček a Mařenka. Při zastavení hudby budou napodobovat pohyb zvířátek z lesa dle pokynů učitelky (zajíc, pták, liška, medvěd).
- **Reflexe:** „*Děti, dnes jsme si společně připomněli pohádku o Jeníčkovi a Mařence. Skvěle jste si vzpomněly na jejich dobrodružství a dokázaly jste krásně vyprávět, co všechno prožili. Nejprve jsme pohádku zopakovali pomocí obrázků, a potom jsme museli napravit neplechu, kterou způsobila zlá ježibaba! Díky vaší šikovnosti se pohádka vrátila do pořádku, a Jeníček s Mařenkou se mohli bezpečně dostat domů! A nakonec jsme se proměnili v lesní zvířátka! Už se těším, co nás čeká zítra – myslíte, že nás v lese čeká ještě nějaké překvapení?*“

5.1.3 Den 3 - Dramatizace pohádky

Tabulka 3 - Dramatizace pohádky "Perníková chaloupka"

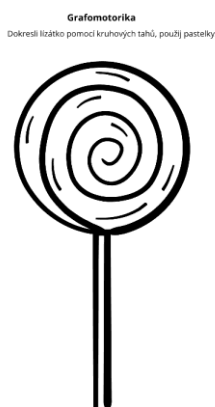
Dramatizace pohádky „Perníková chaloupka“	
Cíl v jazyce učitele	• Podporovat u dětí rozvoj představivosti, tvořivosti a vyjadřovacích schopností. • Rozvíjet jemnou motoriku při grafomotorické aktivitě inspirovanou příběhem.
Cíl v jazyce dítěte	• Zvládnout dramatizaci pohádky o Perníkové chaloupce. • Procvičit kreslení velkých i malých kruhů při tvorbě lízátka.
Pomůcky	• Šátky, klobouky, kostýmy, vytvořené chaloupky, zvířecí čepice.
Organizace	• Řízená činnost – na koberci, 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písničky „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „*Děti, co kdybyste se dnes staly hrdiny pohádky? Kdo by chtěl být Jeníčkem? A kdo Mařenkou? Společně si zahrajeme příběh o perníkové chaloupce a vy můžete rozhodnout, jak to celé dopadne.*“ Dramatizace pohádky „Perníková chaloupka“ dle Štanclové (2016) – děti si s pomocí učitelky rozdělí jednoduché role (Jeníček, Mařenka, ježibaba, zvířátka). Učitelka bude číst zkrácenou veršovanou verzi pohádky, děti si vyzkouší pohádku zdramatizovat. Jako rekvizity a kulisy mohou děti použít základní pomůcky, co najdeme ve třídě (šátky, klobouky, vytvořené chaloupky, zvířecí čepice).
- **Grafomotorika:** Kouzelné lízátko - Motivace: „*Děti, představte si, že jsme se ocitli ve velké cukrárně, kde se vyrábí ta nejbarevnější a nejchutnější lízátka na světě! Ale ouha! Něco se pokazilo – všechna lízátka ztratila své krásné vzory a teď jsou úplně prázdná! Abychom jim vrátili jejich kouzlo, musíme je společně ozdobit krásnými kruhovými vzory.*“

Než se ale pustíme do kreslení na vlastní papíry, musíme si procvičit naše kouzelné ruce. Na tabuli máme obrys jednoho velkého lízátko. Každý z vás si postupně vyzkouší kreslit velké kruhy. Až budeme mít dostatečně šikovní prsty a uvolněné ruce, každý dostane svůj vlastní výkres, kde si nakreslí a ozdobí své lízátko podle vlastní fantazie. Jste připraveni proměnit se v mistry cukráře a vytvořit ta nejkrásnější lízátko? Tak pojďme začít!“

Na tabuli je předkreslen velký obrys lízátko, na kterém si budou děti postupně zkoušet kreslit kruhy. Každé dítě dostane prostor, aby si vyzkoušelo velké kruhové pohyby rukou, a tak si procvičilo uvolněné tahy. Jakmile si děti procvičí kreslení velkých kruhů na tabuli, přesuneme se k individuální práci. Každé dítě dostane papír formátu A4 s menším předkresleným obrysem lízátko. Jejich úkolem bude tentokrát samostatně pastelkami dokreslit kruhový tvar, a vytvořit tak krásné lízátko.

Obrázek 2 - Grafomotorika: Lízátko

(vlastní zdroj)

- **Reflexe:** *Děti, dnes jste se proměnily v opravdové hrdiny pohádky! Společně jsme si zahráli pohádku a bylo skvělé vidět, jak jste se vžily do svých rolí. Jeníček a Mařenka byli stateční, ježibaba strašidelná tak akorát, a zvířátka krásně oživila celý příběh. Každý z vás se zapojil, společně jste pohádku nejen zahrály, ale i trochu upravily podle své fantazie. Po pohádce jsme se ocitli v kouzelné cukrárně, kde jste se proměnily v šikovné cukráře a navrhly ta nejkrásnější lízátko. Všichni jste byli moc šikovní, a už se těším na další pohádkové dobrodružství, které nás čeká příště!*

5.1.4 Den 4 - Pečeme perníčky

Tabulka 4 - Pečení perníčků inspirovaných pohádkou

Pečeme perníčky	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet praktické dovednosti při práci s těstem a vykrajovátky. • Procvičovat orientaci v prostoru.
Cíl v jazyce dítěte	• Vykrajovat tvary z těsta a připravit perníčky. • Najít schované perníčky ve třídě.
Pomůcky	• Těsto, mouka, váleček, vykrajovátka, plech, pečicí papír, papírové perníčky.
Organizace	• Řízená činnost – u stolečku, na koberci, 60 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písničky „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „*Děti, včera jsme se stali cukráři, ale dneska se stanete pekaři z perníkové chaloupky. Jak by podle vás měly ty nejkrásnější perníčky vypadat? Pojďme si je upéct.*“ V rámci řízené činnosti si s dětmi upečeme své vlastní perníčky. Učitelka předem připraví těsto, dále přichystá mouku, vykrajovátka a váleček. Každé z dětí si vykrojí a vyrobí svůj vlastní perníček, které si později společně sníme.
- **Pohybová hra:** „Najdi perníček“ - Motivace: „*Děti, představte si, že jste ztratily kouzelné perníčky z chaloupky. Dokážete je najít? Pozorně hledejte, ať vám ježibaba neuteče s vaším pokladem.*“ Po třídě schovám papírové perníčky, děti je hledají a nosí na předem domluvené místo k chaloupce.

Obrázek 3 - Najdi perníček

(vlastní zdroj)

- **Reflexe:** „Dnes jste se proměnily v opravdové pekaře a vytvořily jste ty nejkrásnější perníčky z celé pohádky! A co pak? Vydaly jste se na napínavou výpravu, abyste perníčky našly dřív, než vám je sebere ježibaba! Děti, byly jste pozorné, rychlé a nikdo se nenechal zmást. Nakonec jste všechny perníčky zachránily a chaloupka mohla být zase plná sladkých dobrot. Dnes to byl krásný den plný vůně perníčků a radosti ze hry! Už se těším, co nás čeká zítra!“

5.1.5 Den 5 - Sladké zakončení

Tabulka 5 - Zakončení pohádky „Perníková chaloupka“

Sladké zakončení pohádky	
Cíl v jazyce učitele	• Podporovat schopnost reflexe a hodnocení. • Rozvíjet sociální dovednosti.
Cíl v jazyce dítěte	• Připomenout si své zážitky a zhodnotit, co se podařilo. • Uspořádat hostinu pro kamarády z druhé třídy.
Pomůcky	• Upečené perníčky, dřevěné kostky, kartonové cihličky.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písne „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „Děti, tento týden jsme zažili spoustu dobrodružství s Jeníčkem a Mařenkou. Co vás bavilo nejvíc? Pojďme si o tom popovídat a připomenout si, co všechno jsme dokázali.“ S dětmi společně v kruhu

zhodnotíme, co se naučily. Zopakujeme si, co jsme za celý týden prožili. A co se nám líbilo či naopak nelíbilo. Společná výstava obrázků chaloupek a perníčků. Děti pozvou do třídy na perníček děti z vedlejší třídy na hostinu. Společné pojídání perníčků.

- **Pohybová aktivita:** „Postav chaloupku“ - Motivace: „*Děti, chaloupka z perníku se v lese rozpadla! Jeníček a Mařenka ji potřebují rychle postavit, aby se měli kde schovat před ježibabou. Každý z vás jim může pomoci tím, že přinese jeden kousek chaloupky. Dokážeme ji společně postavit?*“ Děti rozdělím do dvou nebo tří menších skupin (podle počtu dětí). Každá skupina bude mít za úkol postavit jednu část chaloupky (např. zdi, střechu nebo ozdoby). Děti postupně po jednom běží nebo skáčou (dle zadání učitelky) ke stavebnímu materiálu, vezmou jednu kostku nebo cihličku a přinesou ji na „staveniště“. Po návratu předají štafetu dalšímu hráči z týmu. Společně se děti domlouvají, kam dané díly položí, aby chaloupka držela.
- **Reflexe:** *Děti, celý týden jsme prožili krásná dobrodružství v pohádce o Perníkové chaloupce! Dnes jsme si společně připomněli, co všechno jsme zažili – pekli jsme perníčky, hráli si na Jeníčka a Mařenku, hledali ztracené poklady, a dokonce jsme stavěli chaloupku, aby měla kamarády kde schovat před ježibabou. Dnes jste dokázaly, že spolu zvládnete velké věci! Těším se, co nás čeká příště – myslíte, že objevíme další pohádkové dobrodružství?*

5.2 Červená Karkulka

V druhém týdnu se budeme s dětmi zabývat pohádkou o Červené Karkulce. Tahle klasická pohádka nám poskytne prostor k rozvoji dětské fantazie, slovní zásoby i porozumění příběhu. Prostřednictvím různorodých aktivit, jako je poslech, dramatizace, výtvarná činnost či didaktické hry, se děti seznámí s postavami a dějem pohádky. Budeme se věnovat také tematickým úkolům, které dětem pomohou lépe pochopit hlavní myšlenku příběhu a rozvíjet jejich dovednosti hravou formou.

5.2.1 Den 1 – Seznámení dětí s pohádkou

Tabulka 6 - Seznámení se s pohádkou "Červená Karkulka"

Seznámení s pohádkou „Červená Karkulka“	
Cíl v jazyce učitele	• Seznámit děti s pohádkou prostřednictvím čtení a demonstračních obrázků. • Podporovat představivost a kreativitu při výtvarné činnosti.
Cíl v jazyce dítěte	• Naslouchat pohádce „O Červené Karkulce“. • Vytvořit pozadí lesa, kde Karkulka potkala vlka.
Pomůcky	• Papír A3, vodové či temperové barvy, kniha, demonstrační obrázky.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písňe „Ať jsi holka nebo kluk“.

„Ať jsi holka nebo kluk, udělej si se mnou kruh.

Naučím tě chodit, stát, pojd' si se mnou, pojd' si hrát.

Když je dobrá nálada, najdi si kamaráda.

Zadupej a zatleskej! Kamarádům ruku dej.“

- **Řízená činnost:** Motivace: „Děti, dnes vám budu vyprávět pohádku o holčičce, která nosila červenou čepičku, a měla moc ráda svoji babičku. Jak se tahle holčička mohla jmenovat?“ Děti sedí v kruhu na koberci a poslouchají pohádku „O Červené

Karkulce“ z knihy Nejkrásnější pohádky (Kolektiv autorů, 2000). Dětem ukazují obrázky z knihy, zároveň na tabuli máme připevněné demonstrační obrázky, aby si děti mohly představit posloupnost pohádky přímo na obrázcích. Průběžně se ptám dětí na otázky, jestli uhádnou, co se mohlo stát v průběhu pohádky – například „Vlk přišel k babičce do chaloupky“ – „*Děti, napadá vás, co vlk po babičce chtěl? Proč za babičkou přišel? Co by se mohlo stát dál?*“ Děti průběžně hádají pokračování pohádky, než pohádku dočteme. Následně si společně zrekapitulujeme, o čem pohádka byla, a řekneme si, jestli měl někdo z dětí pravdu.

- **Výtvarná aktivita:** „Tvoříme les“. Motivace: „*Děti, jak vypadal ten les, ve kterém Karkulka potkala vlka?*“ Děti popisují svou představu lesa, zdali byl temný, tajemný, zda svítlo slunce či zpívali ptáci. Následně se děti posadí ke stolečku, kde každé z dětí bude mít připravený papír A3. Prvně si děti vodovými nebo temperovými barvami vymalují pozadí – například modré nebe, hnědou zem, případě slunce.
- **Reflexe:** „*Děti, dneska jsme se seznámili s novou pohádkou. Vzpomenete si, jak se pohádka jmenovala? Jak se vám pohádka líbila? Co myslíte, že měla Karkulka v lese udělat jinak? Co jí maminka říkala, než se Karkulka vydala na cestu? A jaké barvy jste použily na svůj obrázek?*“ S dětmi se posadíme zpátky na koberec a společně si shrneme první den, co jsme se nového dozvěděli.

5.2.2 Den 2 – Postavy z pohádky

Tabulka 7 - Postavy z pohádky „Červená Karkulka“

Postavy z pohádky	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet schopnost pojmenovat postavy z pohádky. • Podporovat tvořivost při výtvarné činnosti.
Cíl v jazyce dítěte	• Pojmenovat postavy z pohádky. • Vytvořit les pomocí natrhaných papírů.
Pomůcky	• papír A3, zelené papíry na trhání, lepidlo, obrázky postav, demonstrační obrázky.
Organizace	• na koberci, u stolečku, 30 – 45 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písni „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Didaktická hra „Hledáme postavy“ – Motivace: „*Děti, vzpomenete si, jakou pohádku jsme si včera přečetli? Ano, Červenou Karkulku! A kdo v ní vystupoval? Babička, vlk, Karkulka, Myslivec,.. Ale kam se nám všechny ty postavy schovaly? Pomůžete mi je najít a přiřadit k pohádce?*“ Schovám dětem po třídě obrázky postav, děti je hledají a nosí na koberec na určené místo. Aby děti hledaly delší dobu, je třeba nachystat více obrázků, nejlépe každou postavu alespoň 4x. Jakmile děti najdou všechny obrázky postav, posadíme se znovu do kruhu, kde si pomocí demonstračních obrázků společně zopakujeme pohádku o Červené Karkulce.

Obrázek 4 - Hledáme postavy

(vlastní zdroj)

- **Pohybová hra:** „Utíkej Karkulko“ - „*Děti, protože se vám podařilo najít všechny obrázky postav z pohádky, my si teď zkusíme zahrát na Karkulku a vlka. Představte si, že jsme teď v lese, kde musíme utéct k babičce dřív, než nás chytí vlk. Kdo z vás se chce proměnit ve vlka? Pozor děti, vlk je blízko, musíme rychle utíkat, aby nás nechytil.*“ Děti si zahrají klasickou hru na honěnou motivovanou pohádkou o Červené Karkulce. Koho vlk chytí, toho sní, a tak se stává novým vlkem. Cílem je vystřídat všechny děti, aby si zahrály na vlka.
- **Relaxační protažení na koberci:** Po pohybové aktivitě si děti lehnou na koberec a uklidní dech. „*Uf, to jsme se ale naběhali! Pojdme si teď na chvílku odpočinout. Lehněte si na záda, zavřete oči a představte si, že jste v klidném lese. Slyšíte ptáčky? Stromy šumí ve větru .. A teď se pomalu protáhneme, jako*

kdybychom byly velké stromy, které natahují své větve ke sluníčku.“ Jemné protažení rukou, nohou, hluboký nádech a výdech.

- **Výtvarná aktivita:** Následně se s dětmi přesuneme ke stolečku, kde nás čeká druhá část výtvarné aktivity. „*Děti, vzpomínáte si, jak jsme včera začali tvořit náš les? Dnes ho dokončíme! Jaké barvy má les? Co všechno v něm roste? Pojďme si nasbírat listy – ale tentokrát z papíru! Natrháme je a nalepíme na náš les. Kdo udělá největší strom?*“ Děti trhají zelené papíry a lepí je na pozadí, aby vytvořily les.
- **Reflexe:** „*Děti, pamatujete si, jak jsme hledali schované postavy? Byly dobře schované, ale nakonec jsme je všechny našli! A při honičce měli vlci co dělat, aby vás chytili! A když jsme se unavili, krásně jsme si odpočinuli v našem klidném lese. Zavřeli jsme oči, poslouchali šumění stromů a protáhli si tělíčka jako vysoké stromy natahující větve ke sluníčku. Nakonec jsme les dokonce i vytvořili – podívejte se, jak krásně jste ho dotvořily! Co se vám na dnešním dni nejvíc líbilo? A co byste si chtěly příště zopakovat?*“

5.2.3 Den 3 – Co měla Karkulka v košíku?

Tabulka 8 - Co měla Karkulka v košíku?

Co měla Karkulka v košíku?	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet schopnost třídění předmětů. • Rozvíjet jemnou motoriku při výtvarné činnosti.
Cíl v jazyce dítěte	• Roztřídit předměty, které patří do košíku. • Nalepit postavy a zvířata do lesa.
Pomůcky	• Vystřižnuté postavy a zvířátka, lepidlo, papír A3, YouTube, kartičky s obrázky.
Organizace	• na koberci, u stolečku, 30 – 45 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písne „Ať jsi holka nebo kluk“.

- **Komunitní kruh:** Motivace: *"Děti, vzpomínáte si, co nesla Karkulka babičce v košíčku? Bylo tam něco dobrého k jídlu? A co by tam určitě být nemělo? Pojďme to společně zjistit!"* Pomocí demonstračních obrázků si s dětmi zopakujeme pohádku o Červené Karkulce, společně si řekneme, co všechno Karkulka nesla v košíku.
- **Řízená činnost:** Didaktická hra „Co patří do košíku“ - *"Představte si, že jste Karkulka, a chystáte košíček pro babičku. Ale pozor! Do košíku můžeme dát jen věci, které se tam hodí. Co myslíte – patří tam jablko, a co třeba autíčko? Pojďme to společně roztrždit!"* Děti rozdělím do 4 skupin, kde každá skupina dostane 10 kartiček s různými obrázky. Úkolem každé skupinky bude roztrždit obrázky s jídlem a s předměty, které se do košíku hodí, a které naopak ne.

Obrázek 5 - Co patří do košíku

(vlastní zdroj)

- **Výtvarná aktivita:** *„Děti, podívejte se na náš krásný les! Ale něco tu chybí... kdo všechno v lese žije? Vidíte vlka, zajíčka nebo ptáčky? A kde je Karkulka? Pomůžeme jí projít lesem tak, že ji správně umístíme na obrázek. Kam asi schováme vlka?“* Děti dostanou vystřižené obrázky postav a zvířat, jejich úkolem bude nalepit postavy a zvířata do svého lesa. Do pozadí dětem pustím píseň „Červená Karkulka“ od Uhlíře a Svěráka (YouTube, 2011).
- **Reflexe:** *"Děti, dnes se nám podařilo zjistit, co všechno měla Karkulka nést babičce v košíčku. Pamatujete si, co do košíku patřilo? A co tam být nemělo? Vybraly jste to správně! A podívejte se na náš les! Dnes jsme do něj přidali Karkulku i zvířátka. Kde se schoval vlk? A kam jste daly zajíčka? Les je teď plný života! Co se vám dnes líbilo nejvíce? A co bychom si mohli zopakovat zítra?"*

5.2.4 Den 4 – Dramatizace pohádky

Tabulka 9 - Dramatizace pohádky "Červená Karkulka"

Dramatizace pohádky	
Cíl v jazyce učitele	• Podporovat u dětí schopnost vyjádřit pohádkový příběh dramatizací a prožitkem. • Procvičovat jemnou motoriku při skládání puzzle s postavami pohádky.
Cíl v jazyce dítěte	• Zkusit se vžít do role Karkulky, vlka, myslivce nebo babičky. • Složit puzzle a poznat pohádkové postavy.
Pomůcky	• Puzzle, převleky, čepičky, šátek, demonstrační obrázky.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písne „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** *"Děti, dnes si zahrajeme pohádku naživo! Představte si, že jste opravdoví herci, a vyzkoušíme si společně vyprávět pohádku o Karkulce. Kdo by chtěl být Karkulka? A kdo se promění ve vlka? Myslivec už je připraven zachránit babičku! Pojdme si rozdělit role a zahrát si pohádku!"* Dětem rozdělím role – Karkulka, vlk, babička, myslivec, zvířata. Využijeme jednoduché převleky – červená látka, vlčí čepice, babičky šátek. Učitelka bude vyprávět zjednodušenou pohádku na základě demonstračních obrázků, a děti reagují podle svých rolí (Voščeková, 2018).
- **Didaktická aktivita:** Puzzle – *„Děti, naše pohádka se nám trošku rozpadla. Pomůžete mi poskládat obrázky, aby byla pohádka zase celá?“* Děti posadím ke stolečku. Každé z dětí dostane puzzle se 4 dílky, na kterém je jedna z postav (Karkulka, vlk, babička, myslivec). Úkolem dětí je poskládat obrázek a pojmenovat postavu. Po složení všech obrázků se děti ptají kamarádů u jednoho stolečku „Kdo je na tvém obrázku?“.

Obrázek 6 - Puzzle

(vlastní zdroj)

- **Reflexe:** „*Děti, dnes jsme se na chvíli proměnili v opravdové herce a zahráli si pohádku o Červené Karkulce! Jaké to bylo? Kdo z vás byl Karkulka? A kdo měl roli vlka? Pak jsme si hráli s pohádkovými obrázky – pohádka se nám nejdřív trošku rozpadla, ale vy jste ji krásně poskládaly zpátky! Jaké postavy jste našly ve svém puzzle? Kdo měl Karkulku? Dnes jste byly moc šikovné, pohádka byla zase celá a všichni jsme se do ní krásně zapojili! Co se vám dnes líbilo nejvíce?*“

5.2.5 Den 5 – Jak pohádka dopadne?

Tabulka 10 - Jak pohádka o Karkulce dopadne?

Jak pohádka dopadne?	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet schopnost vyprávění podle obrázků. • Posilovat paměť, pozornost a logické myšlení prostřednictvím hry „Karkulčin poklad“.
Cíl v jazyce dítěte	• Vyprávět pohádku podle obrázků a říct, co se v ní stalo • Hledat Karkulčin poklad a plnit pohádkové úkoly.
Pomůcky	• Demonstrační obrázky, 4 obálky s úkoly, obrázky se stíny, sladkosti, diplom, výtvarné práce.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 45 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písničky „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „*Děti, co myslíte, jak to dopadlo s Karkulkou? Kdo jí pomohl? Výborně, Myslivec. A co se stalo s vlkem? Pojd'me si společně zopakovat celou pohádku.*“ S dětmi se posadíme na koberec a společně si zopakujeme pohádku podle demonstračních obrázků. Každé z dětí dostane jeden obrázek a jeho úkolem je říct, co se na obrázku odehrává. Učitelka vede děti návodnými otázkami: „*Kdo jde po lesní cestě? Kam jde Karkulka? A co má v košíku? Kdo se schovává za stromem? Co říká vlk Karkulce? Jak myslivec pomohl babičce a Karkulce?*“ Na závěr si s dětmi shrneme, jak pohádka skončila, a zamyslíme se nad celou pohádkou.
- **Závěrečná hra** „Karkulčin poklad“ – „*Děti, Karkulka nám zanechala tajný vzkaz! Cestou k babičce se jí někde ztratil poklad a my ji ho musíme pomoci najít. Myslíte, že to zvládneme?*“ Učitelka rozmístí po třídě 4 obálky s úkoly, které děti postupně hledají. Jakmile děti najdou obálky, společně si přečteme úkoly související s pohádkou:
 1. Jakou barvu měla Karkulčina čepička? Najdi ve třídě předmět stejné barvy.
 2. Kdo se schovává v lese? Učitelka připraví několik obrázků se stíny postav, které rozstříhá. Úkolem dětí bude najít k danému obrázku stejný stín a přiřadit k postavě.
 3. Udělej 3 skoky jako vlk.
 4. Které věci nesla Karkulka v košíčku své nemocné babičce?

Po splnění všech úkolů děti najdou poklad – košík se sladkostmi a diplom, za zvládnutí úkolů vázaných k pohádce o Červené Karkulce. Košík se sladkostmi si společně na koberci v kruhu rozdáme. Děti budou mít možnost se vyjádřit, jak se jim týden s Červenou Karkulkou líbil, a co se dozvěděly nového, nebo také co by si chtěly zopakovat.

Obrázek 7 - Diplom

(vlastní zdroj)

- **Reflexe:** Následně si s dětmi ukážeme a odprezentujeme hotové výtvarné práce.
„Děti, dnes jsme si krásně zopakovali pohádku. Vyprávění s obrázky vám šlo skvěle. Následně jsme pomohli najít Karkulce její ztracený poklad, který nám přichystala. Co vás dnes bavilo nejvíc? A kdo by si pohádku chtěl zase někdy zahrát?“

5.3 O Budulínkovi

Třetí týden výukové metodiky se věnuje pohádce „O Budulínkovi“, která dětem ve věku 3-4 let umožní prožít pohádkový příběh prostřednictvím různorodých aktivit. Hlavním cílem bude podpořit rozvoj řeči, pohybové dovednosti, tvořivost a spolupráci, přičemž se aktivity zaměří na prožitkové učení a hravé objevování.

Děti se budou postupně seznamovat s pohádkou, rozvíjet své smyslové vnímání, motoriku a sociální dovednosti. Budou mít možnost hledat schovanou lišku, pohybově napodobit její rychlost a obratnost, rytmicky doprovodit píseň a výtvarně ztvárnit hlavní postavu. V této části metodiky se propojí pohádka, hudba, pohyb a tvořivost, aby děti přirozeně a zábavně vnímaly její poselství. Každý den bude zaměřen na jiné téma, přičemž všechny aktivity budou provázány motivačními vstupy, řízenými i volnými činnostmi a reflexí. Následující kapitoly podrobně rozpracují jednotlivé dny, jejich cíle, organizaci a pomůcky.

5.3.1 Den 1 – Budulínkův první den

Tabulka 11 - Budulínkův první den

Budulínkův první den	
Cíl v jazyce učitele	• Seznámit děti s pohádkou „O Budulínkovi“. • Rozvíjet porozumění slyšenému textu.
Cíl v jazyce dítěte	• Poslouchat pohádku a zodpovědět na otázky. • Vyprávět, co si z pohádky zapamatovalo.
Pomůcky	• Kniha s pohádkou, demonstrační obrázky, kužely.
Organizace	• Na koberci, u stolečku – 35 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písňe „Ať jsi holka nebo kluk“.

„Ať jsi holka nebo kluk, udělej si se mnou kruh.

Naučím tě chodit, stát, pojď si se mnou, pojď si hrát.

Když je dobrá nálada, najdi si kamaráda.

Zadupej a zatleskej, kamarádům ruku dej.“

- **Komunitní kruh:** Motivace: „Děti, znáte pohádku o Budulínkovi? Představte si, že jste malý chlapec, který zůstal doma sám. Najednou k němu přijde mazaná liška... Co se asi stane? Pojďme to společně zjistit!“ Děti se posadí do kruhu, učitelka čte pohádku nahlas a ukazuje obrázky z knihy. Průběžně se děti ptá na otázky „Co si myslíte, že se stane dál? Jak se asi cítí Budulínek, když slyší lišku?“ Po přečtení vedeme diskuzi o pohádce – „Kdo byl Budulínek, co udělal špatně, jak bychom mu mohli pomoci?“
- **Pohybová hra:** „Utíkej před liškou“ - Motivace: „Děti, představte si, že jste malý Budulínek, který si doma hraje. Najednou přiběhne liška a chce si vás odnést! Musíte se rychle dostat do bezpečí, aby vás neschovala do své nory!“ Na vyznačeném prostoru v herně se jedno z dětí stane liškou, zatímco ostatní děti jsou Budulínci. Liška se snaží chytit Budulínky, kteří utíkají do bezpečného prostoru vymezeného kužely. Po každém kole se liška vymění a hra pokračuje.
- **Relaxační cvičení:** „Tichý les“ - Motivace: „Děti, Budulínek si našel bezpečné místo v lese, konečně může odpočívat. Představte si, že jste na měkké lesní mýtině, kde se cítíte v bezpečí. Zavřete oči a poslouchajte klid lesa.“ Děti si lehnou na koberec a zavřou oči. Učitelka jim vypráví krátký vymyšlený příběh o klidném lese, kde Budulínek bezpečně usíná. Děti se snaží klidně dýchat a poslouchat zvuky přírody.
- **Reflexe:** „Děti, dnes jsme se seznámili s Budulínkem a jeho příběhem. Pověděli jsme si, proč je důležité poslouchat dospělé, a být opatrní na cizí návštěvy. Co se vám na dnešním dni nejvíce líbilo? Co byste s Budulínkem chtěly prožít zítra?“

5.3.2 Den 2 – Liščí schovávaná

Tabulka 12 - Budulínkův druhý den

Liščí schovávaná – Budulínkův druhý den	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet u dětí schopnost naslouchat a reagovat na slovní instrukce při hledání skrytých předmětů. • Podporovat u dětí pohybovou koordinaci, rychlost a orientaci v prostoru prostřednictvím pohybové hry.
Cíl v jazyce dítěte	• Najít obrázek lišky podle pokynů učitelky.

	• Utíkat a chránit si ocásek, aby ho nikdo nesebral.
Pomůcky	• Šátky, kartičky s liškou, relaxační hudba.
Organizace	• Na koberci – 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu pomocí písničky „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: *Děti, vzpomenete si, jakou pohádku jsme si včera přečetli? Ano, o Budulínkovi. A kdo v ní vystupoval? Budulínek a liška. Víte, děti, že se obvykle lišky rády schovávají? Pojdme se podívat, kam se schovaly tentokrát.* Učitelka schová kartičky s obrázky lišky po třídě. Děti hledají kartičky na základě popisu učitelky „Najdi lišku schovanou pod stolem. Najdi lišku schovanou na pohovce.“ Nalezenou kartičku přinesou na předem určené místo. Společně si zopakujeme, o čem je pohádka o Budulínkovi, a co se v pohádce odehrálo.

Obrázek 8 - Liščí obrázky – schovávaná

(vlastní zdroj)

- **Pohybová hra:** Motivace: „Děti, víte, že lišky jsou rychlé a mrštné? My si teď vyzkoušíme, jaké to je stát se liškou. Budeme mít za úkol ochránit si svůj krásný a huňatý ocásek.“ Každé z dětí dostane ocásek (šátek), který si připevní za kalhoty. Jedno z dětí se stane lovcem, který bude mít za úkol lišky pochytat tak, že jim sundá ocásek. Děti se snaží ocásky chránit, před lovcem utíkají. Po určitém čase se role vymění. Hru si lze zahrát i tak, že všechny děti budou lišky s ocáskem, které se budou snažit ukrást vzájemně ocásky ostatním liškám.
- **Relaxační cvičení:** Motivace: „Děti, lišky se po celém dnu plným her unavily, a tak se schoulí do klubíčka, aby si odpočinuly. Pojdme se také schoulit do klubíčka

a odpočívát jako lišky.“ Za doprovodu relaxační hudby si děti lehnou na koberec, kde si podle pokynů učitelky protáhnou celé tělo.

- **Reflexe:** *„Děti, dnes jsme si zahráli na lišky a Budulínka. Vyzkoušeli jsme si, jaké to je být rychlí a pozorní, abychom se nenechali liškou chytit. Co se vám dneska nejvíce líbilo? Děti, jste zvědavé, co nás čeká zase zítra? Necháme se překvapit.“*

5.3.3 Den 3 – Hudební dobrodružství s Budulínkem

Tabulka 13 - Budulínkův třetí den

Dobrodružství s Budulínkem	
Cíl v jazyce učitele	• Seznámit děti s hudebními nástroji, které se objevují v pohádce. • Rozvíjet rytmické dovednosti dětí prostřednictvím zpěvu a doprovodu na Orffovy nástroje.
Cíl v jazyce dítěte	• Rozeznat, které hudební nástroje v pohádce hrají. • Doprovodit píseň „Běží liška k Táboru“ na Orffovy nástroje.
Pomůcky	• Notebook, demonstrační obrázky hudebních nástrojů, skutečné hudební nástroje, pexeso.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 45 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na známou píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: *„Děti, pamatujete si, co jste včera prožily s Budulínkem? Dneska si pohádku zopakujeme, ale trošku jinak.“* Děti se usadí na koberci tak, aby viděly na notebook. Dětem pustím na platformě Youtube pohádkovou operku „Svěrák a Uhlíř: Budulínek“. Po zhlédnutí a poslechu se společně bavíme o tom, jaké jsme slyšeli nástroje v písni, a o čem pohádková operka vlastně byla. Následně se děti seznámí s hudebními nástroji z pohádky – housle a buben. Které další hudební nástroje známe? Využijeme demonstrační obrázky nástrojů, a ukážeme si také některé skutečné hudební nástroje.

- **Rytmičké cvičení pomocí písni:** Motivace: „Děti, dnes si zahrajeme na hudební kapelu! Naučíme se písničku o lišce a vyzkoušíme si, jaké je to hrát na hudební nástroje.“ Děti se seznámí s lidovou písní „Běží liška k Táboru“, kterou jim zahrají a zazpívám za doprovodu klavíru. Následně se děti budou přidávat ke zpěvu. Na závěr si rozdáme a představíme Orffovy nástroje, se kterými se děti seznámí a společně si vyzkoušíme píseň doprovodit na nástroje.
- **Didaktická hra – Pexeso:** Motivace: „Děti, zkusíte vyjmenovat některé hudební nástroje, které znáte? Výborně, my si teď některé nástroje společně zopakujeme. Hrajete rády pexeso? Jsem zvědavá, komu se podaří najít nejvíce stejných dvojic.“ Děti si zahrají pexeso s obrázky Budulínka a hudebních nástrojů ve skupinkách po 4. Každá skupina bude sedět u jednoho stolečku. Děti hledají stejné dvojice a pojmenovávají hudební nástroje.

Obrázek 9 - Budulínkovo pexeso

(vlastní zdroj)

- **Reflexe:** „Děti, dnes jsme se seznámili s novou písní o lišce, kterou jsme doprovodili na různé hudební nástroje, poslouchali jsme zpívanou pohádku, a na závěr jsme si zahráli pexeso. Co se vám dneska nejvíce líbilo? Který nástroj se vám líbil nejvíce? A zítra nás čeká další dobrodružství s Budulínkem, už se také těšíte jako já?“

5.3.4 Den 4 – Budulínkovo tvoření a objevování

Tabulka 14 - Budulínkův čtvrtý den

Tvoření s Budulínkem	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet jemnou motoriku prostřednictvím výtvarné činnosti a manipulace s výtvarnými pomůckami. • Podporovat schopnost vyjádřit své představy pomocí slovního projevu.
Cíl v jazyce dítěte	• Vyrobit lišku z papírového talíře dle své fantazie. • Vyprávět o své lišce – dát jí jméno a říct, co má ráda.
Pomůcky	• Papírové talíře, oranžová tempera, štětce, lepidlo, nůžky, černý fix, nalepovací oči, táč či plech, hrášek.
Organizace	• U stolečku - 30 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na známou píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: *"Děti, dnes se proměníme v malé umělce a vytvoříme si krásnou lišku! Pamatujete si, jak byla mazaná v pohádce? Jak asi vypadala? Měla velký huňatý ocas a špičatý čumáček. Pojďme si ji vyrobit!"*
- **Výtvarná aktivita:** Děti dostanou každý svůj papírový talíř, který si nabarví oranžovou barvou. Po zaschnutí talíř přeloží napůl, aby vytvořily trojúhelníkový tvar hlavy lišky. Následně si hlavu lišky dozdobí dle své fantazie – fixy, pastelky, nalepovací oči. Na závěr si každý z dětí představí svoji lišku kamarádům, mohou jí vymyslet jméno, co ráda dělá a stručně nám o ní něco povědět.
- **Didaktická hra:** „Liščí cestička“ – Motivace: *„Děti, liška je chytré zvíře. Pamatujete si, jak vezla Budulínka na ocásku? Musela běžet lesem, mezi stromy a po cestičkách. Pomůžeme jí najít správnou cestu?“* Na plech nebo táč nasypeme hrách, který bude představovat les. Děti budou prstem vytvářet cestičky, kterými liška vezla Budulínka na ocásku. Povíme si o tom, jak liška běžela, jestli rovně či klikatě, a proč asi utíkala tak rychle? Děti mohou cestičky zkoušet několikrát a měnit směr podle vyprávění (Voščeková, 2018).

- **Reflexe:** „*Děti, dnes jsme si vyrobili krásné lišky a pomohli jsme také jedné lišce najít cestičku. A zítra nás čeká poslední dobrodružství s Budulínkem, jste zvědavé, co vás čeká? Já taky a moc se těším!*“

5.3.5 Den 5 – Budulínek na stopě za liškou

Tabulka 15 - Budulínkův pátý den

Budulínek na stopě za liškou	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet hrubou motoriku dětí prostřednictvím překážkové dráhy zaměřené na koordinaci pohybu. • Rozvíjet jemnou motoriku při stavbě liščí nory.
Cíl v jazyce dítěte	• Překonat překážky jako liška a dostat se do své nory. • Pospojovat hrášek a párátko tak, aby vznikla liščí nora.
Pomůcky	• Molitanové kostky, tunel, kužely, provaz či lavička, hrách, párátko.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 30 – 40 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: "*Děti, dnes se proměníme v lišky a vydáme se na velké dobrodružství! Budeme překonávat překážky, skákat přes klády, prolézat křovím a hledat cestu do bezpečí své nory. Jste připravené?*"
- **Překážková dráha:** S dětmi se přesuneme do lesa, kde budou postupně probíhat překážkovou dráhou. Na prvním stanovišti budou mít za úkol skákat přes spadlé stromy, kde využijeme nízké překážky (např. lana či molitanové kostky). Druhým stanovištěm bude tzv. prolézání liščí norou, kde budou děti prolézat tunelem. Třetím stanovištěm bude tzv. běh přes mýtinu, kde budou mít děti za úkol běhat mezi kužely. Na posledním stanovišti budou děti balancovat na kladině, což bude obsahovat chůzi po úzké lavičce či po provázku na zemi. Dráhu si děti mohou projít několikrát, klidně pokaždé rychleji.

- **Didaktická aktivita:** Motivace: *"Děti, liška má svou noru, kde si schovává poklady. My jí dnes pomůžeme postavit domeček, aby se tam mohla schovat a odpočívat!"*
Dětem připravím hrách, který přes noc nechám namočený, aby byl měkký a lépe se dětem spojoval. Děti se pokusí pospojovat hrášek pomocí párátek tak, aby vytvořily například domeček pro lišku, tzv. liščí noru. Na úvod dětem ukážu, jak mohou spojovat jednotlivé části hrášku (Voščeková, 2018).
- **Reflexe:** *„Děti, dnes jsme se stali opravdovými liškami! Proběhli jsme lesem, překonali překážky a našli si bezpečné místo k odpočinku. Co bylo na dráze nejtěžší? A která část vás bavila nejvíce? Co se vám vlastně tento týden nejvíce líbilo?"*
V kruhu si s dětmi zhodnotíme celý týden, kde si připomeneme, co jsme prožili. Děti následně poví, co se jim za tento týden nejvíce líbilo, nebo třeba co je nejvíce bavilo.

5.4 Hrnečku, vař!

Poslední týden je věnován pohádce „Hrnečku, vař!“, která se stala hlavním tématem posledního týdenního tematického bloku, který je zaměřen na práci s dětmi ve věku tří až čtyř let. Pohádka je pro děti tohoto věku srozumitelná, krátká, a svým opakujícím se dějem podporuje rozvoj řeči, sluchové pozornosti i fantazie. Motiv hrnečku, který vaří kaši, poskytuje řadu možností pro propojení s pohybovými, výtvarnými, smyslovými i dramatizačními aktivitami.

Celý týden je koncipován tak, aby děti mohly pohádku prožít nejen pasivně poslechem, ale především aktivně – prostřednictvím her, tvoření, pohybu a vlastního vyjádření. Díky opakovanému vracení se k pohádkovému příběhu a různorodým činnostem mají děti příležitost postupně si osvojit obsah pohádky, zapojit se dle svých schopností a potřeb do aktivit, a zároveň rozvíjet klíčové kompetence (zejména komunikativní, sociální, motorické a poznávací) v souladu s požadavky RVP PV.

Jednotlivé dny jsou strukturovány tak, aby děti měly dostatek prostoru k aktivnímu zapojení, odpočinku i reflexi. Hravou formou budeme podporovat také jemnou i hrubou motoriku, spolupráci, pozornost a radost z objevování. Veškeré aktivity jsou přizpůsobeny věku dětí tak, aby pro ně byly přehledné, motivující a přitažlivé.

5.4.1 Den 1 – Seznamujeme se s pohádkou „Hrnečku, vař“

Tabulka 16 - První den s kouzelným hrnečkem

Seznámení se s pohádkou „Hrnečku, vař“	
Cíl v jazyce učitele	- Seznámit děti s pohádkou „Hrnečku, vař!“ a rozvíjet porozumění slyšenému textu. - Podporovat schopnost reagovat na pokyny.
Cíl v jazyce dítěte	- Poslouchat pohádku a reagovat na otázky k příběhu. - Pohybovat se podle slovních pokynů.
Pomůcky	Kniha s pohádkou „Hrnečku, vař!“, demonstrační obrázky, hrneček a lžíce, notebook (YouTube).
Organizace	Na koberci, 35–40 minut.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „Hrnečku, vař!“ - Děti se posadí do kruhu, učitelka přinese hrneček s lžící, položí je před děti a ptá se: „*Děti, co si myslíte, k čemu je tento hrneček? Co kdyby byl kouzelný a uměl sám vařit?*“ Následně přečtu pohádku nahlas a ukazuji obrázky z knihy. Dávám důraz na dramatické pasáže. Po přečtení vedeme diskuzi o pohádce „*Co se stalo, když hrneček nepřestal vařit? Co byste udělaly vy?*“
- **Pohybová aktivita:** Motivace: „*Děti, vzpomínáte si na dnešní pohádku o kouzelném hrnečku, který vařil kaši? Pojďme si společně zahrát na tento hrneček! Budeme se pohybovat jako on, když vařil kaši, a zastavíme se, když uslyšíme kouzelná slova.*“ Děti běhají po místnosti za doprovodu rychlých dětských písní. Na povel „Hrnečku, vař!“ se zastaví a krouží rukama, jako když míchají kaši. Na povel „Hrnečku, dost!“ si musí dřepnout jako malý hrneček.
- **Relaxační cvičení:** Motivace: „*Děti, představte si, že jsme se proměnili v hrnečky plné teplé kaše. Když kaše bublá, uvolňuje malé bublinky, které s sebou odnáší všechny naši únavu a starosti. Pojďme si lehnout, zavřít oči a nechat tyto bublinky, aby nás zbavily únavy.*“ Děti si lehnou na koberec, zavrou oči a představují si, jak z nich odchází únava. Učitelka doprovází cvičení slovním komentářem, v pozadí hraje relaxační hudba. Následně si děti představí, jaké to je foukat bublinky, což si samy vyzkouší – hluboký nádech nosem, pomalý výdech pusou.
- **Reflexe:** „*Děti, co jsme si dnes četli za pohádku? Kdo uměl vařit kaši? Vzpomínáte, jak jsme si na hrneček hráli? Jak jste poznaly, kdy mícháme kaši a kdy jsme malý hrneček? Co vás dnes bavilo nejvíc? A kdo z vás se těší na to, co nás zase čeká zítra?*“

5.4.2 Den 2 – Jak vypadá kaše?

Tabulka 17 - Druhý den s kouzelným hrnečkem

Hrneček a kaše	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet smyslové vnímání. • Rozvíjet slovní zásobu. • Podporovat rozvoj jemné motoriky.

Cíl v jazyce dítěte	• Nahmatat předměty skryté v hrnku. • Pojmenovat předměty. • Vykreslit hrneček a nalepit vatu.
Pomůcky	• Kniha s pohádkou „Hrnečku, vař!“, neprůhledný hrnek, drobné předměty do hmatové hry (pastelka, kostka, guma, bonbon, gumička), papíry A4 s předkresleným hrnečkem, voskovky, pastelky, vata, lepidlo.
Organizace	• Na koberci, u stolečku, 35 – 40 minut.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Opakování pohádky v kruhu pomocí obrázkové knihy. Hmatová hra: Motivace: „*Děti, náš hrneček je kouzelný, schoval do sebe různé věci. Zkusíme je nahmatat a uhodnout, co se v něm skrývá?*“ Děti postupně sahají do neprůhledného hrnku. Hmatají a hádají, co tam je ukryto (pastelka, kostka, guma, bonbon, gumička do vlasů).
- **Grafomotorická aktivita:** „Kaše z hrnečku“. Motivace: „*Pamatujete si, jak v pohádce hrneček vařil hodně kaše? Co kdybychom si dnes nakreslili spoustu kaše, která se nám rozlévá z hrnečku? Každý z vás si může nakreslit kaši tak, jak si ji představujete!!*“ Na začátek vysvětlím dětem, že budeme pomáhat hrnečku vařit kaši – jejich úkolem bude kreslit spoustu vlnovek, spirál a koleček do písku, které budou znázorňovat, jak kaše bublá a přetéká z hrnečku ven do pískovničky. Následně se děti posadí ke stolečku, rozdám dětem papíry A4 s hrnečkem, děti si hrneček vykreslí a následně do něj nalepí kaši = vatu.
- **Reflexe:** „*Děti, kdo mi poví, jakou pohádku jsme si dnes připomněli? Kdo byl v pohádce kouzelný? A co jsme dělali s hrnečkem, který schoval různé věci? Kdo uhodl, co se skrývá uvnitř? Vzpomínáte si, co jsme malovali do písku? Kdo si pamatuje, co jsme do hrníčku nakonec nalepili? A co vás dnes nejvíc bavilo – hádání, malování nebo kreslení v písku?*“

5.4.3 Den 3 – Pohádka „Hrnečku, vař“ na více způsobů

Tabulka 18 - Třetí den s kouzelným hrnečkem

Hrajeme si s hrnečkem	
Cíl v jazyce učitele	• Rozvíjet schopnost koordinace pohybu. • Podporovat kooperaci, fantazii a dramatické vyjádření prostřednictvím dramatizace pohádky.
Cíl v jazyce dítěte	• Doprovodit pohybem říkanku a píseň o myšce. • Zdramatizovat pohádku pomocí jednoduchých pohybů.
Pomůcky	• Notebook, obruče.
Organizace	• Na koberci, 40 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Motivace: „*Děti, víte, kdo kromě našeho kouzelného hrnečku taky umí vařit kaši? Myška! Pojdme si teď poslechnout písničku o myšičce, která vaří kašičku. Uvidíme, jakou kaši uvařila ona – možná ještě lepší než náš hrneček! A jestli budete chtít, můžeme si na písničku zatancovat jako malé myšky. Potom si zkusíme říkanku společně s pohyby. Připraveni?*“ Dětem pustím na platformě YouTube píseň „Vařila myšička kašičku“ od Maxim Turbulenc, děti si ji poslechnou, můžeme si na písničku i zatančit. Následně se společně naučíme říkanku s pohybem „Vařila myšička kašičku“.
- **Dramatizace:** Motivace: „*Děti, dnes si společně zahrajeme na hrneček, babičku, dívku a vesničany. Vyzkoušíme si různé role, abychom zachránili městečko před kaší. Kdo bude hrneček? Kdo babička? Kdo pomůže zastavit kaši?*“ Děti si vyberou role, pomalu si zahrajeme celou pohádku se zjednodušenými dialogy. Učitelka čte zkrácenou verzi pohádky a děti společně dramatizují, co slyší.

Tabulka 19 - Pohyby postav při dramatizaci

Hrneček	„Hrnečku, vař!“ - krouží rukama.	„Hrnečku, dost!“ - dřep.
Babička	Pomalů chodí, předklání se.	Má ruku na zádech a je shrbená.
Dívka	Vesele poskakuje a běhá.	„Hrnečku, vař“ – míchá rukama kaši.
Vesničané	Běhají a mávají rukama.	Volají: „Pomoc, kaše je všude“.

(vlastní zdroj)

- **Pohybová aktivita:** Motivace: „*Děti, hrneček vařil a vařil, až kaše přetekla! Musíme ji rychle přeskákat, abychom se v ní neutopili!*“. Na zemi přichystám obruče, přes které budou děti přeskakovat a nesmí šlápnout do „kaše“ (forma překážkové dráhy).
- **Relaxační cvičení:** Motivace: „*Děti, představte si, že jsme se proměnili v kaši, která pomalu plave a klidně se hýbe. Zavřeme oči, natáhneme ruce a budeme jemně plout jako hladká, teplá kaše.*“ Děti si lehnou na koberec a zavrou oči. Jejich úkolem bude pomalu plavat a máchat rukama, jakoby plavaly v kaši.
- **Reflexe:** „*Děti, dneska jsme se dozvěděli, že kaši umí vařit i myška! Kdo z vás si pamatuje, jakou písničku jsme si dneska zpívali? A jak jsme tancovali jako malé myšky? Pak jsme si sami zahráli pohádku – kdo byl dneska hrneček, babička nebo dívka? Bavilo vás to? A co přeskakování kaše, komu se povedlo nešlápnout do kaše? Co vás dneska nejvíce bavilo? Bylo něco, co bylo těžké? A já už se velmi těším na zítřejší den, protože zítra budeme vařit kaši.*“

5.4.4 Den 4 – Kouzelné vaření

Tabulka 20 - Čtvrtý den s kouzelným hrnečkem

Hrnečku, vař!	
Cíl v jazyce učitele	• Podporovat u dětí zájem o experimentování a přírodovědné pokusy. • Rozvíjet schopnost dětí popisovat změny při pokusu.
Cíl v jazyce dítěte	• Pozorovat, co se děje při smíchání jednotlivých ingrediencí. • Vyjádřit, co se v hrnečku stalo.

Pomůcky	Hrneček, sklenice s vodou, jedlá soda, potravinářské barvy, tekutý saponát (např. jar), ocet, lžice.
Organizace	U stolečku, 10 - 20 min.

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Experiment – Motivace: „*Děti, co kdyby náš hrneček uměl vařit něco kouzelného? Pojďme zjistit, jak to může vypadat.*“ Na stůl připravím hrnek, sklenici s vodou, můžeme využít i potravinářské barvy, jedlou sodu, tekutý saponát a ocet. Na začátku vysvětlím dětem, že dnešní pokus bude kouzelný, a že uvidí, jak se hrneček může proměnit v kouzelný vařič, který uvaří kaši s bublinkami.
- Postup: Vezmu sklenici a napustím do ní vodu. Dětem ukážu, jakým způsobem přidáme potravinářskou barvu a jedlou sodu, která udělá naši kouzelnou kaši krásně barevnou. Přidám tekutý saponát. Děti sledují, jak voda změní barvu, a jak se vytváří bublinky. Následně přidám ocet. Společně s dětmi řekneme „*Hrnečku, vař!*“ a sledujeme, jak se z hrnečku začíná valit pěna, bubliny a směs začne bublat a vřít.
- **Reflexe:** „*Děti, co se stalo, když jsme přidali ocet? Proč to takhle vařilo? Když bychom to udělali znovu, co myslíte, že se stane?*“

5.4.5 Den 5 – Závěrečné hrníčkové dobrodružství

Tabulka 21 - Závěrečný den s pohádkami

Závěrečné shrnutí pohádek	
Cíl v jazyce učitele	- Rozvíjet u dětí schopnost soustředění a pozornosti. - Podporovat rozvoj rovnováhy, koordinaci pohybu a hrubé motoriky při pohybových aktivitách.
Cíl v jazyce dítěte	- Sledovat pohyb hrnečků a určit, kde se skrývá poklad. - Udržet plastový hrníček při plnění pohybových úkolů.
Pomůcky	3 hrnky, malý předmět/poklad (např. bonbon), plastové hrnečky (pro každé dítě jeden), veselá hudba, demonstrační obrázky pohádek, pracovní list.

Organizace	• U stolečku, na koberci, 40 min.
-------------------	---

(vlastní zdroj)

- **Přivolání dětí** do kruhu na píseň „Ať jsi holka nebo kluk“.
- **Řízená činnost:** Didaktická hra – Motivace: „*Děti, vzpomínáte si, jak v pohádce hrneček vařil? Dneska si zahrajeme hru, ve které jeden hrneček schová malý poklad – třeba bonbónek! Ale musíte dávat dobrý pozor, protože hrnečky se budou pohybovat, nebude totiž lehké zjistit, kde poklad zůstal schovaný.*“ Na stoleček postavím 3 hrnky dnem vzhůru, dětem ukážu malý poklad (bonbon), a schovám ho pod jeden hrnek tak, aby ho děti viděly. Řeknu dětem, že jejich úkolem bude sledovat, kde je poklad. Hrnečky vždy pomíchám, poté děti hádají, pod kterým hrnečkem se poklad nachází (Voščeková, 2018).
- **Pohybová aktivita:** Kouzelný hrneček - Motivace: „*Děti, vzpomínáte si na pohádku, kde kouzelný hrneček vařil kaši? Dneska máme kouzelný plastový hrneček taky! Ale pozor – nesmí nám spadnout na zem. Zvládnete s ním projít různé úkoly?*“ Každé z dětí si vezme svůj plastový hrneček, učitelka pustí veselou hudbu. Děti plní různé pohybové úkoly: chůze s hrnkem na hlavě (rovnováha), chůze s hrnkem na ruce, předávání hrnku kolem pasu.
- **Závěrečné shrnutí všech pohádek:** Motivace: „*Děti, jak se jmenovala pohádka, o které jsme si celý týden povídali? Vzpomenete si také na ostatní pohádky, kterým jsme se věnovali v předchozích týdnech? Která pohádka se vám nejvíce líbila?*“ Opakování pohádek s využitím demonstračních obrázků pohádek. Na závěr využijeme pracovní list, na základě kterého si děti zopakují všechny 4 pohádky (Perníková chaloupka, Červená Karkulka, O Budulínkovi, Hrnečku, vař!).

Obrázek 10 - Pohádková spojovačka

(vlastní zdroj)

6 REFLEXE AKTIVIT

Tato kapitola se věnuje podrobné reflexi jednotlivých pohádkových týdnů, které byly realizovány ve třídě dětí ve věku 3–4 let. V rámci praktické části byly vybrány čtyři klasické pohádky – „Perníková chaloupka“, „Červená Karkulka“, „O Budulínkovi“ a „Hrnečku, vař!“. Každá z těchto pohádek byla využita jako motivační prostředek pro rozvoj různých oblastí dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

V této kapitole reflektuji průběh jednotlivých aktivit z pohledu dětí i mé vlastní pedagogické práce. Zaměřuji se na to, jak děti na zvolené činnosti reagovaly, co je nejvíce bavilo, a v čem bylo potřeba aktivity přizpůsobit jejich individuálním potřebám. Současně se v reflexi věnuji také vlastnímu hodnocení přípravy a realizace – co se mi osvědčilo, co by bylo možné zlepšit, a jak bych mohla aktivity do budoucna modifikovat tak, aby byly pro děti ještě přínosnější.

Cílem této kapitoly je nejen zhodnotit efektivitu pohádky jako motivačního nástroje, ale také analyzovat, jak pohádkový rámec ovlivnil zájem dětí o jednotlivé činnosti a jejich aktivní zapojení do vzdělávacího procesu. Součástí reflexe je rovněž sebereflexe mé práce jako učitele, která mi poskytla důležitou zpětnou vazbu pro další pedagogickou praxi.

6.1 Perníková chaloupka

Týdenní program s pohádkou "Perníková chaloupka" přinesl dětem mnoho podnětů k rozvoji různých dovedností a ukázal se jako efektivní motivační nástroj. Děti na začátku týdne projevily zaujetí pro pohádku, ale vzhledem k jejich věku byla delší souvislá četba náročná na udržení pozornosti. Ukázalo se jako vhodnější prokládat vyprávění obrázky z knihy a klást dětem průběžné otázky, což pomohlo dětem lépe vnímat děj a udržet pozornost. V úterý již děti pohádku lépe rozpoznávaly a byly schopny převyprávět děj za pomoci obrázků. Některé děti však měly stále potíže s chronologickým uspořádáním příběhu, což bylo řešeno individuální prací, doplňujícími otázkami a individuálním vedením.

Výtvarná aktivita spojená s tvorbou perníkové chaloupky byla dětem blízká a bavila je. Možnost práce s různými materiály podněcovala jejich kreativitu. Při pohybových hrách bylo nutné dětem důkladně vysvětlit pravidla – například překážková dráha v pondělí byla pro děti složitější na pochopení, ale po názorné ukázce se aktivita stala úspěšnou. Nejvíce děti bavilo prolézání tunelem. Dramatizace pohádky byla velmi oblíbená – děti si užívaly přebírání rolí, ale největší zájem byl o roli ježibaby, což bylo náročnější na organizaci. Přesto

se podařilo role rozdělit, děti se s nadšením do činnosti zapojily. Aktivita byla tak úspěšná, že si děti přály pohádku zahrát znovu.

Obrázek 11 - Chaloupky

(vlastní zdroj)

Pečení perníků bylo vrcholem týdne a mělo velký úspěch. Děti si užily práci s těstem a nadšeně si vytvářely své perníky. Při závěrečném hledání papírových perníků po třídě se ukázalo, že děti chtějí hledat déle – příště by bylo vhodné připravit větší množství papírových perníků. Děti velmi pozitivně reagovaly na vizuální podporu při vyprávění pohádky. Některé děti měly potíže s uspořádáním děje při práci s kartičkami, ale díky individuálnímu vedení se v průběhu aktivity zlepšovaly. Nejvíce oblíbené aktivity byly prolézání tunelem při překážkové dráze, dramatizace pohádky a pečení perníků. Při dramatizaci si děti užily převlékání do jednoduchých kostýmů a vžívání se do rolí. Při společném hodnocení týdne, v pátek, děti vyjadřovaly nadšení nad tím, co si vytvořily a prožily. Nejvíce si pamatovaly samotný příběh pohádky a pečení perníků.

Obrázek 12 - Pečení perníků

(vlastní zdroj)

Týden s pohádkou "Perníková chaloupka" byl pro děti přínosný a zábavný. Pohádka dobře posloužila jako motivační nástroj k různým vzdělávacím aktivitám. Ukázalo se, že pro děti ve věku 3–4 let je důležité zapojení co nejvíce smyslů – vizuální podpora, pohybové aktivity, nebo také možnost manipulace s materiály hrály klíčovou roli. Pro příště by bylo vhodné připravit více rekvizit a materiálů, které by ještě více podpořily dětskou aktivitu a zájem.

Obrázek 13 - Grafomotorika: Lízátko

(vlastní zdroj)

6.2 Červená Karkulka

Pohádka „Červená Karkulka“ se ukázala jako vhodné téma pro děti předškolního věku, neboť poskytla široký prostor pro rozvoj slovní zásoby, představivosti, pohybových a kognitivních dovedností. Týdenní plán zahrnoval aktivity podporující různorodé formy učení – poslech, dramatizaci, výtvarnou činnost, didaktické i pohybové hry.

Během celého týdne bylo patrné, že děti pohádka velmi zaujala. Aktivně se zapojovaly do vyprávění příběhu, spontánně reagovaly na otázky a projevovaly radost z poznávání jednotlivých postav a jejich rolí. Některé děti dokázaly pohádku převyprávět již po prvním poslechu, jiné potřebovaly více vizuálních podnětů v podobě demonstračních obrázků. Efektivní bylo zapojení otázek během vyprávění, které podněcovaly děti k samostatnému přemýšlení a předvídání děje.

Jsem spokojená s tím, že se mi podařilo zajistit přirozený souběh aktivit, kdy každá činnost směřovala k hlubšímu porozumění pohádky. Děti měly dostatek času na to, aby si pohádku nejprve poslechly, seznámily se s jejími postavami a prostředím, a až poté se pustily do dramatizace. To se ukázalo jako správné rozhodnutí, protože děti měly dostatek informací

a byly při hraní mnohem jistější. Uvědomila jsem si, jak důležité je správné načasování jednotlivých činností, aby děti nebyly zahlcené a mohly si všechno v klidu osvojit.

Výtvarná aktivita, která byla realizována v průběhu týdne, podpořila rozvoj jemné motoriky, kreativity a představivosti dětí. Malování pozadí lesa, trhání papíru a jeho lepení na vytvoření stromů, a nakonec umístění postav do hotového prostředí, umožnilo dětem prohloubit vztah k pohádce a aktivně se zapojit do jejího výtvarného zpracování. V této činnosti děti projevovaly velký zájem, ochotu spolupracovat a experimentovat s barvami a materiály.

Didaktické hry, jako bylo hledání postav nebo třídění předmětů do Karkulčina košíku, byly úspěšné a přispěly k rozvoji logického myšlení a schopnosti kategorizace. Děti si dokázaly vybavit, co Karkulka nesla babičce a správně určovaly, které věci do košíku nepatří. Tato aktivita pomohla upevnit znalosti o ději pohádky a rozvíjela u dětí schopnost argumentace („Toto do košíku nepatří, protože...“).

Obrázek 14 - Realizace aktivity "Hledání postav"

(vlastní zdroj)

Největší nadšení vyvolala dramatizace pohádky, kde si děti mohly samy vyzkoušet role postav. Převleky podpořily jejich ochotu zapojit se a vcítit se do jednotlivých postav. Děti si s nadšením vybíraly role a aktivně se účastnily přehrávání příběhu. Ne všechny děti si stihly vyzkoušet různé role. Příště bych mohla lépe rozplánovat čas, aby si děti mohly vyzkoušet více rolí.

Didaktická hra skládání puzzle s postavami pohádky rozvíjela vizuální vnímání a jemnou motoriku dětí. Některé děti si s úkolem poradily velmi rychle, jiné potřebovaly více podpory. Přesto byla aktivita pro všechny zábavná a přínosná. Na druhou stranu jsem si uvědomila, že jsem mohla lépe předvídat individuální potřeby některých dětí, zejména v případě skládání puzzle. U skládání puzzle se ukázalo, že pro některé děti byla aktivita

příliš jednoduchá, zatímco jiné děti potřebovaly více pomoci. Pro příště bych mohla připravit diferencovanou obtížnost úkolu, aby si všechny děti našly svou úroveň aktivity.

Obrázek 15 - Puzzle "Červená Karkulka"

(vlastní zdroj)

Závěrečný den, kdy děti hledaly Karkulčin poklad a plnily tematické úkoly, byl skvělou formou, jak pohádku zopakovat a upevnit si klíčové momenty. Úkoly děti bavily a vedly je k samostatnému přemýšlení a pohybovému zapojení. Děti byly nejvíce nadšené z pokladu, který si společně rozdělily rovným dílem.

Celkově hodnotím tento týden jako velmi přínosný i pro mě jako učitele. Viděla jsem, jak různé aktivity fungují v praxi, co děti baví, a kde je potřeba něco přizpůsobit. Největší ponaučení pro mě je, že časová dotace jednotlivých aktivit musí být dostatečně flexibilní – některé činnosti se dětem líbily natolik, že by bylo vhodné jim věnovat více času, zatímco jiné by bylo možné zkrátit. Také jsem si uvědomila, jak je důležité počítat s individuálními rozdíly dětí a přizpůsobit aktivity tak, aby byly přístupné pro všechny.

6.3 O Budulínkovi

Týdenní vzdělávací blok zaměřený na pohádku „O Budulínkovi“ byl realizován ve třídě dětí ve věku tři až čtyř let. Pohádka svou jednoduchostí, opakováním děje a výraznými postavami nabízela dostatečný prostor k rozvoji klíčových kompetencí, a zároveň přirozeně motivovala děti k aktivnímu zapojení do různorodých činností.

Již první den děti zaujal příběh Budulínka a mazané lišky. V komunitním kruhu děti reagovaly pozitivně na motivační otázky, při čtení pohádky sledovaly děj a spontánně

odpovídaly na otázky. Použití demonstračních obrázků a vizuální opory se ukázalo jako velmi efektivní, jelikož napomohlo udržení pozornosti i u dětí s kratším časovým rozpětím soustředění. Diskuze po přečtení pohádky probíhala aktivně, děti dokázaly rozlišit správné a nesprávné chování postav, což potvrzuje, že textu dobře porozuměly.

Obrázek 16 - Čtení pohádky „O Budulínkovi“

(vlastní zdroj)

Pohybová hra „Utíkej před liškou“ byla dětmi přijata s nadšením. Děti se ochotně zapojily do role Budulínků, kdy s radostí utíkaly před liškou. V průběhu hry jsem si uvědomila důležitost jasného a jednoduchého vysvětlení pravidel, ale také nutnost jejich opakování. Některým dětem bylo třeba individuálně připomínat vymezený bezpečný prostor. Relaxační cvičení „Tichý les“ mělo uklidňující účinek pro většinu dětí. Ukázalo se, že klidné vyprávění příběhu o lese, doplněné zvuky přírody, pomáhá dětem lépe se zklidnit.

Obrázek 17 – Liščí ocásky

(vlastní zdroj)

Druhý den děti velmi dobře reagovaly na aktivitu „Liščí schováváná“. Hledání kartiček s liškou bylo pro ně zábavné, a zároveň rozvíjelo jejich orientaci v prostoru, ale i schopnost reagovat na slovní pokyny. Následně děti dokonce samy začaly lišky třídit do skupin, což

mě příjemně překvapilo. Při pohybové hře s ocásky si děti procvičily rychlost a obratnost. V této hře jsem znovu vnímala potřebu důsledného připomenutí pravidel. Relaxace na závěr byla opět vhodným zakončením dne, děti se snadno nechaly vést k uvolnění a odpočinku.

Obrázek 18 - Třídění lišek

(vlastní zdroj)

Třetí den byl zaměřen na hudební aktivity. Děti s velkým zájmem sledovaly pohádkovou operku „Budulínek“, aktivně komentovaly hudební nástroje a zapojily se i do následné diskuze. Rytmické cvičení a hra na Orffovy nástroje děti bavila, přesto bylo nutné u některých dětí individuálně podporovat soustředění na rytmus. Pexeso s hudebními nástroji děti zaujalo a pomohlo upevnit nové poznatky, ačkoliv jsem pro děti měla připravených více dvojic, než bylo potřeba. Aktivita trvala delší dobu a děti ztrácely pozornost. Příště bych zvolila méně dvojic. Sama sebe hodnotím pozitivně v přípravě pomůcek a organizaci činností, pro příště bych však zvážila zkrácení délky poslechu operky, aby odpovídala věkové skupině.

Čtvrtý den byl věnován tvořivé a smyslové činnosti. Výroba lišky z papírového talíře děti nadchla, pracovaly samostatně, a následně s radostí své výtvary prezentovaly. Zároveň jsem pozorovala, jak jim činnost pomáhá rozvíjet jemnou motoriku. Didaktická hra „Liščí cestička“ se osvědčila jako vhodná forma pro podporu smyslového vnímání a koordinaci pohybů. Při této aktivitě jsem ocenila, že většina dětí dokázala cestičku tvořit bez větších obtíží.

Obrázek 19 - Tvoření lišky

(vlastní zdroj)

Páteční den byl zakončen překážkovou dráhou a stavbou liščí nory. Děti byly motivované a aktivní, překážkovou dráhu zvládly s radostí a s nadšením. Stavba nory z hrášku a párátok byla pro děti náročnější, u některých dětí bylo třeba nabídnout více individuální pomoci. Pro příště bych zvažovala práci v menších skupinách, aby si každé dítě mohlo v klidu zpracovat konstrukci s dopomocí učitele.

Z pohledu mé přípravy a realizace hodnotím celý týden jako úspěšný. Aktivita byly rozmanité, navazovaly na sebe logicky a odpovídaly schopnostem tříletých dětí. Oceňuji, že jsem dokázala pružně reagovat na aktuální potřeby dětí a přizpůsobovat délku i tempo jednotlivých činností dané situaci. Celkově vnímám, že děti pohádku „O Budulínkovi“ nejen pochopily, ale prožily ji skrze vlastní zážitek, což považuji za největší přínos celého týdne.

6.4 Hrnečku, vař!

Během posledního týdne jsem sledovala, jak děti reagují na jednotlivé aktivity, a musím zhodnotit, že zvolená pohádka „Hrnečku, vař!“ byla pro tříleté děti velmi vhodná a motivační, i přesto, že jsem se zpočátku bála pohádku zařadit do metodiky. Pohádka je totiž jednoduchá, s opakováním kouzelných slov a jasným dějem, což umožnilo, aby ji děti rychle pochopily a postupně si ji osvojily.

Hned první den děti zaujala motivační část s kouzelným hrnečkem. Věnovala jsem dostatek času na to, aby si děti mohly osahat rekvizity (hrneček, lžíci) a zapojit svou fantazii. Bylo znát, že děti v tomto věku potřebují konkrétní názornou motivaci a předměty, které si mohou prohlédnout. Zvolila jsem jednoduché otázky typu „Co by hrneček mohl uvařit?“ a děti na ně reagovaly velmi spontánně. Při čtení pohádky bylo vidět, že dramatické pasáže

a opakující se kouzelná slova děti vtahují do děje – zde jsem si ověřila, že práce s výrazem hlasu a gesty, je pro práci s tříletými dětmi klíčová.

Obrázek 20 - Tvorba hrnečků

(vlastní zdroj)

Pohybová aktivita „Hrnečku, vař!“ byla pro děti velmi přirozeným a zábavným propojením s příběhem. Většina dětí dobře reagovala na zadané signály a pohyby, i když u několika dětí jsem musela pokyny několikrát zopakovat. Zde vnímám, že jsem mohla ještě více využít vizuální podporu (např. obrázkový signál k povelům), aby i děti, které mají slabší pozornost, měly jasnou oporu.

V dalších dnech se ukázalo, že pravidelné opakování pohádky a vracení se k motivu hrnečku, dětem velmi vyhovuje. V hmatové aktivitě byly děti nadšené a aktivní, rády sahaly do hrnečku a hádaly předměty. Zvolila jsem předměty dostatečně kontrastní a rozpoznatelné, což se osvědčilo.

Obrázek 21 - Hmatová hra "Hrnečku, vař"

(vlastní zdroj)

Grafomotorická aktivita s kreslením kaše ukázala, že děti v tomto věku potřebují jasné zadání a názornou ukázkou. Děti reagovaly pozitivně na možnost využít pískovničku, a také se jim líbilo trhat a lepit „kaši“ z vaty. Uvědomila jsem si, jak důležitá je u tříletých dětí kombinace výtvarné a smyslové části aktivity – díky tomu udržely děti pozornost delší dobu.

Obrázek 22 - Kreslení kaše

(vlastní zdroj)

Ve středu při dramatizaci pohádky děti krásně využily předchozí zkušenosti. Většina dětí si spontánně vybírala role, ochotně hrály babičku, dívku i hrneček. Sama na sobě jsem si ověřila, že při vedení dramatizace musím pracovat s jednoduchými a jasnými pokyny, které děti zvládnou. Pomáhalo, že jsem během dramatizace aktivně doprovázela děj slovně a gesty, čímž děti rychleji navazovaly na děj.

Čtvrteční pokus s „kouzelným hrnkem“ měl velký úspěch – děti byly fascinované reakcí bublající směsi. Hodnotím pozitivně, že jsem měla vše dobře připravené a mohla se tak soustředit jen na dětské reakce a bezpečnost. Příště bych zvážila, zda některým dětem nedat možnost si pokus i samostatně vyzkoušet (v malé skupince).

Obrázek 23 - Bublající hrneček

(vlastní zdroj)

Páteční den byl krásným zakončením – děti aktivně sledovaly pohyb hrnečků při didaktické hře, čímž dokázaly udržet pozornost i několik kol. Uvědomila jsem si, že hra je ideální na rozvoj pozornosti i paměti u takové skupiny dětí. Při pohybové aktivitě s kouzelným hrnečkem děti opět pracovaly s velkým nasazením.

Obrázek 24 - Hrnečková schovávaná

(vlastní zdroj)

Celkově hodnotím svou přípravu jako kvalitní – všechny pomůcky i organizace činností probíhaly hladce. Aktivita byla věkově přiměřená a rozmanitá, podařilo se mi propojit pohádku s různými oblastmi vzdělávání. Vnímám jako důležité, že jsem reagovala na momentální potřeby dětí (zjednodušení pokynů, individuální podpora při relaxaci apod.). Pro příště bych více využila vizuální pomůcky pro podporu slabších dětí a zařadila bych více klidových momentů mezi dynamickými částmi. Celkově ale považuji realizaci za úspěšnou – děti byly aktivní, motivované a prožily pohádku skrze vlastní zkušenost, což bylo mým cílem.

7 EVALUACE VÝUKOVÉ METODIKY

V průběhu ověřování pohádek a aktivit v mateřské škole jsem zpracovávala vlastní reflexi ke každému dni. Reflexi jsem zpracovávala pomocí předem stanovených kritérií:

1. **Připravenost a realizované výstupy, promyšlenost činností.**
2. **Didaktická a odborná úroveň činností, obsahové zpracování.**
3. **Organizace realizovaných činností.**

Z dílčího vlastního hodnocení, vedeného ke každému dni v předchozí kapitole, následně čerpám při zpracování souhrnné sebereflexe. Součástí evaluace aplikační části mé bakalářské práce je i zpětná vazba ze strany učitelky, která byla přítomna ve třídě po celou dobu ověřování pohádek a aktivit. Na základě vytvořené sebereflexe a reflexe ze strany učitelky následně vytvořím komparaci. Na závěr vytvořím doporučení pro praxi v mateřské škole.

7.1 Souhrnná sebereflexe

Sebereflexe realizované výukové metodiky je zaměřena na tři klíčová kritéria:

- připravenost na realizované výstupy, promyšlenost činností,
- didaktická a odborná úroveň činností, obsahové zpracování,
- organizace realizovaných činností.

V rámci této reflexe hodnotím svou přípravu, průběh výuky i efektivitu zvolené metodiky z hlediska rozvoje dětí předškolního věku.

Připravenost na realizované výstupy

Při realizaci výukové metodiky založené na práci s pohádkami hodnotím svou připravenost a celkový průběh jednotlivých činností jako velmi pečlivě promyšlený. Ve fázi příprav jsem dbala na jasně stanovené cíle pro každou aktivitu, v souladu s věkovými zvláštnostmi a potřebami dětí. Všechny naplánované činnosti byly realizovány dle původního záměru, takže se mi podařilo dosáhnout očekávaných výstupů. Děti na aktivity reagovaly pozitivně, a s chutí se zapojovaly, což potvrzuje, že metodika byla zvolena vhodně a motivovala je k aktivní účasti.

Didaktická a odborná úroveň činností, obsahové zpracování

Z hlediska didaktické a odborné úrovně považuji obsahové zpracování jednotlivých činností za kvalitní a odpovídající Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání. V metodice jsem kladla důraz na propojení pohádkového motivu s rozvojem různých oblastí – jazykové, sociální, motorické i kognitivní. Aktivitu byly rozmanité, podporovaly tvořivost a spolupráci mezi dětmi. Velkým přínosem byla dramatizace pohádek a možnost prožitku, které dětem umožnily příběh lépe pochopit a aktivně se s ním ztotožnit.

Organizace realizovaných činností

Organizaci realizovaných činností považuji za efektivní, i přesto, že jsem během některých dní vnímala drobné časové zdržení způsobené přípravou pomůcek. Tyto situace mě přiměly více promyslet časové rozvržení a připravenost všech materiálů před začátkem činnosti. Do budoucna plánuji zefektivnit přípravu tak, aby přechody mezi činnostmi byly plynulejší. Přesto se podařilo zachovat strukturu a smysluplný sled jednotlivých aktivit.

Metodika je navržena především pro děti ve věku tří až čtyř let. Pokud by ji pedagog chtěl modifikovat pro starší nebo pokročilejší děti, nabízí se několik možností, jak aktivity přizpůsobit. U starších dětí by bylo vhodné zařadit složitější varianty některých činností, například přidat více dílků puzzle nebo obrázkových skládaček s dějovou posloupností, rozšířit dramatizaci pohádky o delší repliky a složitější dialogy, či zařadit prvky kooperativních her, kde budou děti samostatněji plánovat a řešit situace. Ve výtvarných aktivitách by bylo možné použít náročnější techniky (např. práce s nůžkami). Dále by bylo možné prodloužit časový rámec aktivit a více podněcovat děti k samostatnému vymýšlení alternativních zakončení pohádky.

Celkově hodnotím výukovou metodiku jako velmi přínosnou. Pohádka jako motivační nástroj se osvědčila jako silný prvek pro aktivizaci dětí. Realizované činnosti vedly k rozvoji jejich fantazie, slovní zásoby, spolupráce i schopnosti samostatně tvořit. Reflexe mi zároveň poskytla podněty ke zlepšení organizace přípravy, což považuji za důležitou součást mého profesního růstu.

7.2 Reflexe dětí

V této části jsou zaznamenány typické reakce a odpovědi dětí na reflektivní otázky, které byly kladeny vždy na závěr každé řízené činnosti v rámci výukové metodiky. Cílem této evaluace bylo zjistit, jak děti vnímaly jednotlivé aktivity, co si z nich odnesly, a jakým způsobem dokázaly reflektovat obsah pohádky i vlastní zážitky. Otázky byly formulovány s ohledem na věk dětí tak, aby podpořily jejich schopnost zpětné vazby, jednoduchého vyjádření emocí, postřehů a pochopení hlavních myšlenek příběhů.

Součástí evaluace jsou kromě reflektivních otázek také konkrétní komentáře a odpovědi dětí, které zazněly během reflexe, které jsem si pravidelně zapisovala. Tyto spontánní výroky ilustrují nejen míru zapojení dětí do aktivit, ale také jejich porozumění pohádkovému ději, schopnost přenést si získané poznatky a zážitky do vlastního prožitku, a sdílet je s ostatními.

Tabulka 22 – Evaluace „Perníková chaloupka“

	Reflektivní otázky	Komentáře dětí
Den první	„Děti, kdo byl v pohádce?“ „Z čeho byla chaloupka postavená?“ „Chtěli byste takovou chaloupku sníst?“	„Ježibaba!“ „Mařenka s Jeníčkem.“ „Děti“ „Ze sladkostí!“ „Z perníčků“ „Ano“ „Ne, bolelo by mě břicho“ „Ne, bojím se Ježibaby“
Den druhý	„Děti, kdo šel lesem?“ „Kdo bydlel v lese v té chaloupce?“ „Co se stalo v chaloupce?“ „Jak Mařenka pomohla Jeníčkovi?“	„Jeníček a Mařenka“ „Ježibaba“ „Baba Jaga“ „Chtěla děti hodit do pece“ „Upekla Ježibabu“
Den třetí	„Kdo by chtěl být Jeníček, Mařenka a Ježibaba?“	„Já chci být Ježibaba“ „Já chci šátek“ „Plná bonbonů a perníčků“

	„Jaká byla naše chaloupka?“ „Líbilo se vám hraní pohádky?“	„To byla sranda“ „Já chci být Ježibaba“ „Zahrajeme si to ještě jednou?“
Den čtvrtý	„Jaký tvar má perníček?“ „Chutná ti perníček?“ „Komu dáš ochutnat?“	„Srdíčko“ „Pejsek“ „Mňam“ „Chci ještě jeden“ „Já jsem snědla dva“ „Mamince“ „Sestřičce“
Den pátý	„Jakou pohádku jsme si vyprávěli?“ „Co se vám nejvíc líbilo?“ „Koho pozveme na hostinu?“	„Jeníček a Mařenka“ „Perníková chaloupka“ „Perníčky“ „Ježibaba“ „Chaloupka“ „Kamarády“ „Maminku“ „Paní učitelku“

(vlastní zdroj)

Tabulka 22 zachycuje reflektivní otázky a typické odpovědi dětí vztahující se k jednotlivým aktivitám inspirovaným pohádkou *Perníková chaloupka*. V odpovědích dětí lze sledovat míru jejich porozumění ději pohádky, emoční reakce na postavy i vlastní zážitky z tvořivých a dramatických činností. Z tabulky je patrné, že děti si aktivně vybavovaly klíčové momenty příběhu a projevíly spontánní zájem o dané téma.

Tabulka 23 - Evaluae "Červená Karkulka"

	Reflektivní otázky	Komentáře dětí
Den první	„Jak se jmenovala hlavní postava v pohádce?“ „Komu nesla Karkulka košík?“ „Kdo potkal Karkulku v lese?“	„Karkulka“ „S červenou čepičkou“ „Babičce“ „Vlk“ „Byl zlý“ „Snědl Karkulku“

Den druhý	„Kdo se v pohádce objevil?“ „Jaký byl vlk?“ „Kdo pomohl babičce a Karkulce?“	„Babička“ „Karkulka“ „Vlk“ „Myslivec“ „Měl velké zuby“ „A uši“ „Zlý“ „Vlk“ „Ne, myslivec“ „Myslivec“
Den třetí	„Co měla Karkulka v košíku?“ „Proč šla Karkulka za babičkou?“ „Co byste vzali babičce vy?“	„Bábovku“ „Čokoládu“ „Víno“ „Knihu“ „Byla nemocná“ „Ležela v posteli“ „Auto“ „Lego“ „Panenku“ „Lízátko“
Den čtvrtý	„Co se vám nejvíce líbilo při hraní pohádky?“ „Jaké to bylo být vlkem?“	„Byl jsem vlk“ „Byla jsem Karkulka“ „Zábavné“ „Já chci být taky vlk“ „Báli se mě“ „Měl jsem vlčí čepičku“
Den pátý	„Jak skončila pohádka?“	„Myslivec nás zachránil“ „Měl v břiše kamení“ „Spadl do vody“

(vlastní zdroj)

Tabulka 23 uvádí výběr reflektivních otázek a odpovědí dětí po jednotlivých dnech aktivit s pohádkou *Červená Karkulka*. Odpovědi dokládají, že děti si dokázaly zapamatovat důležité postavy i dějové zvraty, a zároveň nabízely vlastní interpretace příběhu. Z jejich výroků je zřejmé, že vlk byl vnímán jako výrazný (a často oblíbený) prvek dramatizace, a že děti ochotně vstupovaly do rolí při hraní i diskuzích.

Tabulka 24 - Evaluace "O Budulínkovi"

	Reflektivní otázky	Komentáře dětí
Den první	„Kdo byl Budulínek?“ „Co udělal špatně?“	„Kluk“ „Chlapec“ „Otevřel lišce dveře“ „Neposlechl babičku“ „Liška ho odnesla“
Den druhý	„Kam schovala liška Budulínka?“ „Jak se Budulínek cítil?“	„Do nory“ „Do lesa“ „Plakal“ „Měl strach“ „Chyběla mu babička“
Den třetí	„Kdo Budulínka zachránil?“ „Jaké hudební nástroje znáte?“ „Líbila se vám písnička o lišce?“	„Babička“ „Maminka“ „Liška“ „Housle“ „Bubínek“ „Kytara“ „Ano“ „Jo“
Den čtvrtý	„Co jsme dnes vyráběli?“ „Povedlo se vám to?“ „Chtěli byste mít liščí ocásek?“	„Lišku“ „Ano“ „Je hezká“ „Ano“ „Ne“ „Ocásek mají zvířata“
Den pátý	„Jak skončila pohádka?“ „Poslechli byste maminku?“ „Co by měl Budulínek příště udělat jinak?“	„Hezky“ „Budulínka našli“ „Lišky skončily v pytli“ „Ano“ „Já ano“ „Já bych maminku poslechla“ „Neotvírat dveře“ „Já bych dveře zavřela“

(vlastní zdroj)

Tabulka 24 zachycuje reflektivní otázky a výroky dětí k aktivitám z pohádky *O Budulínkovi*. Na základě odpovědí je možné sledovat, jak děti rozpoznávaly klíčová morální poučení pohádky (např. poslouchání rodičů), a jak reflektovaly emoce hlavních

postav. Tabulka ukazuje, že hudební i výtvarné činnosti byly pro děti atraktivní a podporovaly jejich aktivní zapojení do vyprávěného příběhu.

Tabulka 25 - Evaluace "Hrnečku, vař!"

	Reflektivní otázky	Komentáře dětí
Den první	„Proč byl hrneček kouzelný?“ „Kdo ho dostal? A od koho?“ „Co byste chtěli, aby vám hrneček uvařil?“	„Vařil kaši“ „Hrnečku, vař“ „Holčička“ „Od babičky za pomoc“ „Pizzu“ „Těstoviny“ „Čokoládu“ „Bonbony“ „Já bych řekl hrnečku, vař a on by začal vařit, to by se mi líbilo“
Den druhý	„Co se stalo, když hrneček pořád vařil?“ „Kdo pomohl zastavit kaši?“	„Kaše byla všude“ „Kaše byla v celém městě“ „Holčička“ „Řekla Hrnečku, dost“
Den třetí	„Jak jsou ty 2 kouzelné pokyny pro vaření a zastavení kaše?“ „Líbilo se vám, jak jsme si společně zahráli na pohádku?“	„Hrnečku, vař“ „Hrnečku, dost“ „Vař“ „Dost“ „Ano“ „Bylo to sranda“ „Já jsem zastavil kaši“ „Já jsem byla hrneček“
Den čtvrtý	„Co jsme dnes uvařili?“ „Co se stalo, když jsme přidali ocet?“ „Líbil se vám dnešní pokus?“	„Kaši“ „Vařila se kaše“ „Přetekla přes hrníček“ „Vylila se“ „To bylo kouzlo“ „Udělalo to pěnu“ „Bublalo to“
Den pátý	„O čem jsme si tento týden povídali?“	„O hrnečku“ „Pohádka“ „Hrnečku, vař“

	„Kdo by chtěl mít kouzelný hrneček?“ „Co se vám líbilo?“ „Jak se jmenovali všechny pohádky, o kterých jsme si říkali?“	„Já“ „Já bych uvařila palačinky“ „Pokus“ „Jak hrneček bublal“ „Karkulka“ „Jeníček a Mařenka“ „Perníková chaloupka“ „Budulínek“ „Hrneček“
--	--	---

(vlastní zdroj)

Tabulka 25 prezentuje reflektivní otázky a typické dětské odpovědi k aktivitám inspirovaným pohádkou *Hrnečku, vař!*. Odpovědi dětí ilustrují, že rozuměly kouzelnému motivu a principu „kouzelných slov“, a zároveň si oblíbily jak dramatizaci, tak jednoduchý pokus s pěnou. Tabulka ukazuje, že děti dokázaly propojit pohádkový děj s vlastním prožitkem a rozvíjely fantazii v představě, co by si samy přály, aby jim „hrneček“ vařil.

7.3 Reflexe ze strany učitelky

Připravenost na realizované výstupy

Pedagogická pracovnice MŠ hodnotila výukovou metodiku jako velmi kvalitně zpracovanou a přínosnou pro praxi v mateřské škole. Studentka byla na realizaci jednotlivých aktivit pečlivě připravena – zvolila vhodné a nápadité pomůcky, promyšleně rozvrhla časový harmonogram a vytvořila podnětné prostředí pro děti. Aktivity logicky navazovaly a přechody mezi nimi byly plynulé. Dětem byla vždy ponechána možnost volné hry, čímž byl zachován přirozený rytmus dne.

Didaktická a odborná úroveň činností, obsahové zpracování

Z didaktického hlediska byly činnosti přiměřené věku cílové skupiny a dobře reflektovaly tematiku jednotlivých pohádek. Pohádkové motivy byly podle učitelky využity efektivně – nejen jako úvodní motivace, ale i jako nosné prvky dramatizace, tvoření a pohybových aktivit. Děti se tak do příběhů aktivně zapojovaly a prožívaly je. Studentka velmi dobře zvládla i komunikaci s dětmi – její projev byl vstřícný a přirozený, podněcoval děti k vyjadřování, spolupráci i samostatnosti.

Organizace realizovaných činností

Za silnou stránku hodnotitelka označila také schopnost studentky reagovat na aktuální situace během výuky. Uměla upravit tempo nebo průběh činností podle momentálního zájmu dětí. Pozitivně byla hodnocena také její sebereflexe – studentka dovedla věcně zhodnotit, co se jí dařilo, a otevřeně formulovala i oblasti, na kterých by chtěla dále pracovat. Učitelka ocenila i to, že jí studentka poskytla sadu reflektivních otázek pro děti, které napomohly hlubšímu zhodnocení jejich reakcí a vnímání jednotlivých aktivit.

Mezi drobná doporučení pro další pedagogickou praxi dle hodnotitelky patří větší důraz na individualizaci aktivit – tedy lepší přizpůsobení obtížnosti činností různorodým schopnostem dětí, dále svižnější střídání klidových a pohybových částí dne s ohledem na udržení pozornosti všech dětí.

Celkové hodnocení však vyznívá velmi pozitivně a dle učitelky může být práce studentky inspirací pro další pedagogy v oblasti propojení literatury s praktickými činnostmi v MŠ. Kompletní znění hodnocení je uvedeno v příloze P I: Hodnocení metodiky učitelkou na praxi.

7.4 Komparace sebereflexe a reflexe učitelky

Při porovnání vlastní sebereflexe a odborného hodnocení výukové metodiky ze strany pedagogické pracovnice Gabriely K. vyvstává shoda v hlavních oblastech hodnocení i v celkovém vnímání realizace výuky. Obě reflexe se shodují v tom, že výuková metodika byla kvalitně připravená, pečlivě promyšlená a realizovaná s důrazem na potřeby dětí.

Připravenost na realizované výstupy

Ve své sebereflexi uvádím, že kladu důraz na důslednou přípravu pomůcek i na plynulost aktivit. Tuto skutečnost potvrzuje i učitelka, která hodnotí připravenost jako velmi dobrou a oceňuje promyšlené časové i prostorové uspořádání. Obě však shodně zmiňujeme možnost drobného zlepšení v oblasti tempa některých aktivit – konkrétně v situacích, kdy by střídání pasivních a aktivních činností mohlo pomoci udržet pozornost méně soustředěných dětí.

Didaktická a odborná úroveň činností

Obě reflexe zdůrazňují, že cíle jednotlivých aktivit byly jasně definované a úspěšně naplněné. Jako studentka jsem reflektovala propojení aktivit s RVP PV a tematické zakotvení v pohádkách, což pedagogická pracovnice plně potvrzuje. Hodnotí metodiku jako smysluplnou a vhodně strukturovanou s důrazem na rozvoj dětí v různých oblastech. Také si uvědomuji, že bych v budoucnu mohla lépe diferencovat úkoly dle schopností dětí – právě tuto oblast doporučuje k dalšímu rozvoji i učitelka.

Organizace realizovaných činností

Obě reflexe se shodují v tom, že zapojení dětí bylo velmi dobré. V sebereflexi popisují, že děti byly motivované a aktivní díky pohádkovému rámci, a učitelka tento dojem potvrzuje – děti se nejen účastnily, ale prožívaly příběhy, dramatizovaly je a tvořily na jejich základě. Jedná se tak o důležitý bod, kde se sebereflexe a hodnocení učitelky výrazně překrývají. Učitelka hodnotí komunikaci studentky s dětmi jako vstřícnou, přirozenou a respektující, což ve své reflexi rovněž zmiňuje – zdůrazňuje potřebu aktivního naslouchání a podpory dětské samostatnosti. Obě strany se shodují, že činnosti byly vedeny tak, aby děti mohly spolupracovat, vyjadřovat se, tvořit a aktivně se účastnit.

Schopnost reagovat na aktuální potřeby dětí, upravovat činnosti dle situace či zájmu skupiny byla hodnocena pozitivně jak v sebereflexi, tak v reflexi učitelkou. Ve své reflexi přiznávám, že v některých momentech bylo potřeba činnost upravit, a že jsem se snažila pružně reagovat na danou situaci. Učitelka mé reakce hodnotí jako klidné, pohotové a profesionální. Obě hodnocení poukazují na schopnost realistické sebereflexe. Dokázala jsem pojmenovat nejen silné stránky své práce, ale také místa, kde vidím prostor pro zlepšení. Učitelka tento postoj oceňuje a zdůrazňuje, že „studentka působila jako osoba, která má zájem se profesně dále rozvíjet“.

Závěr komparace

Komparace ukazuje, že vlastní sebereflexe je v souladu s odborným pohledem učitelky, což svědčí o schopnosti objektivního sebehodnocení, pedagogické zralosti a připravenosti na praxi. Obě hodnotitelky se shodují na tom, že metodika byla přínosná, nápaditá a měla pozitivní dopad na děti. Významným sjednocujícím prvkem je také důraz na pohádku jako motivační a edukační nástroj, který byl promyšleně využit napříč aktivitami. Dle hodnotitelky „studentka prokázala cit pro práci s dětmi, pedagogickou kreativitu i ochotu se dále rozvíjet, což je pro budoucí práci učitelky v mateřské škole klíčové“.

8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL

Výuková metodika, která byla ověřena v rámci praktické části této bakalářské práce, vychází z tématu pohádek. Během její realizace se potvrdilo, že klasické pohádky mají v prostředí mateřské školy vysoký potenciál – děti na ně přirozeně reagují, snadno si zapamatují děj a aktivně se zapojují do souvisejících činností, i přesto, že se s klasickými pohádkami setkávají ojediněle.

V průběhu tematických týdnů zaměřených na pohádky jako *Perníková chaloupka*, *Červená Karkulka*, *O Budulínkovi* a *Hrnečku, vař!* bylo možné sledovat, jak děti rozvíjí nejen své jazykové a komunikační dovednosti, ale i schopnost spolupráce, tvořivost, fantazii a logické myšlení. V rámci jednotlivých aktivit došlo k propojení různých oblastí vzdělávání podle RVP PV – od dramatické a výtvarné výchovy po hudební, experimentální a pohybové činnosti.

Cílem následujících doporučení je nabídnout pedagogům v mateřských školách praktické podněty, jak s metodikou pracovat, jak ji přizpůsobit konkrétní skupině dětí, a jak z ní vytěžit co nejvíce pro jejich celkový rozvoj. Doporučení vychází nejen z vlastních zkušeností s realizací metodiky, ale také z pozorování reakcí dětí, jejich spontánního zapojení a zpětné vazby během aktivit, ale i po jednotlivých činnostech.

1. **Zařazovat pohádku jako motivační prvek** - pohádka by měla být ústředním prvkem celého tematického týdne, nikoliv pouze jednorázovou četbou. Děti si příběh lépe zapamatují, pokud se k němu opakovaně vrací v různých formách – prostřednictvím vyprávění, dramatizace, tvoření či pohybu. Tato opakovaná práce s příběhem posiluje porozumění a rozvoj slovní zásoby.
2. **Střídat různorodé činnosti** - při tvorbě programu doporučuji zařazovat činnosti z různých oblastí vzdělávání – výtvarné, pohybové, hudební, jazykové i smyslové. Děti tak vnímají příběh komplexně a mají možnost projevit své schopnosti v různých formách. V metodice se mi osvědčilo střídat aktivní činnosti s klidovými, ale také kombinovat individuální, skupinovou i frontální práci.
3. **Dramatizaci využívat jako prostředek prožitku** - dramatizace pohádky pomáhá dětem prohloubit zážitek a aktivně se vžít do role postav. Učitel by měl vytvořit bezpečné a podnětné prostředí, ve kterém se děti nebojí zapojit. Vhodné je využití jednoduchých rekvizit, kostýmů nebo předmětů z běžného prostředí.

4. **Reflexe jako přirozená součást každé činnosti** - po každém dni doporučuji zařadit krátkou reflexi, během které se děti mohou vyjádřit – co se jim líbilo, co jim šlo, co je zaujalo. Učitel by měl klást otevřené, jednoduché otázky a citlivě naslouchat odpovědím. Komentáře dětí mohou zároveň sloužit jako zpětná vazba k plánování dalších činností.
5. **Metodiku přizpůsobit věku a potřebám dětí** - metodika byla navržena pro děti ve věku tří let, ale snadno ji lze modifikovat pro starší děti. Doporučuji zvyšovat obtížnost úkolů (např. více dílků při skládání puzzle, složitější pokyny, delší repliky při dramatizaci), nebo rozšířit slovní zásobu a zaměřit se více na samostatnou tvorbu dětí (např. vymýšlení vlastního konce pohádky).
6. **Metodiku využívat jako inspiraci** - učitel by neměl vnímat metodiku jako striktní návod, ale jako otevřený rámec, který lze volně upravovat podle konkrétní skupiny dětí, aktuálních potřeb a situace ve třídě. Osvědčilo se mi vycházet z nálady a zájmu dětí – někdy je vhodné některou aktivitu zkrátit nebo naopak rozšířit, a věnovat se jí delší dobu.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá využitím pohádky jako motivačního nástroje při práci s dětmi v mateřské škole. V teoretické části byl objasněn význam pohádky v předškolním vzdělávání, její vliv na rozvoj dětské osobnosti, řečových schopností, představivosti i morálních hodnot. Dále byly popsány možnosti motivačního působení v rámci tematického vzdělávání a role pedagoga jako aktivního průvodce dětským učením a prožitkem.

V praktické části byla vytvořena a ověřena výuková metodika založená na čtyřech klasických pohádkách: *Perníková chaloupka*, *Červená Karkulka*, *O Budulínkovi* a *Hrnečku, vař!*. Každý týden byl koncipován jako soubor tematicky propojených činností – výtvarných, dramatických, hudebních, pohybových či experimentálních – které vycházely z dané pohádky. Cílem bylo podpořit aktivní zapojení dětí, rozvíjet jejich kompetence a přirozenou vnitřní motivaci prostřednictvím známých příběhů.

Výsledky ověřování metodiky potvrdily, že pohádka má silný motivační potenciál. Děti se spontánně zapojovaly do činností, vyjadřovaly vlastní prožitky a interpretace, aktivně se účastnily dramatizací a s nadšením reagovaly na navazující aktivity. Významným přínosem se ukázala být také práce s reflektivními otázkami, které podporovaly komunikaci a rozvoj slovní zásoby. Učitelka, která byla přítomna při realizaci, pozitivně hodnotila připravenost metodiky, její pestrost i efektivitu při práci se skupinou mladších dětí.

Z provedené evaluace vyplynulo, že metodiku lze snadno upravit pro různé věkové skupiny i individuální potřeby dětí. Metodika také umožňuje pedagogům přizpůsobit jednotlivé aktivity konkrétní věkové skupině dětí, a zároveň jim poskytuje inspiraci pro další tvořivou práci s pohádkovým tématem. Práce tak přinesla konkrétní návrh, jak mohou být klasické pohádky smysluplně a efektivně využívány v praxi mateřských škol.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015). *Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Edika.
- Bettelheim, B. (2017). *Za tajemstvím pohádek*. Portál.
- Canva Dream Lab. (2025). *Pohádka o Červené Karkulce* [AI generovaný obrázek]. Canva.
- Černoušek, M. (2019). *Děti a svět pohádek: kouzlo vyprávěného slova*. Portál.
- Doláková, S. (2015). *Umíte to s pohádkou?* Portál.
- Doležalová, J. (2018). *Jazyková a literární gramotnost v předškolním věku*. Zlín.
- Ficová, L. (2020). *Hry na rozvoj dílčích funkcí u dětí*. Grada.
- Gillernová, I., & Mertin, V. (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Portál.
- Chvál, M., & Kropáčková, J. (2017). Sociální dovednosti předškolních dětí a jejich vliv na odklad povinné školní docházky a dosahovaný školní úspěch na konci 1. ročníku základní školy. *Orbis Scholae*, 11(1), 93–117. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23363177.2017.19>
- Jedlička, R. (2017). *Psychický vývoj dítěte a výchova: Jak porozumět socializačním obtížím*. Grada.
- Key, E. (2022). *Století nového dítěte: Úvahy o výchově*. Portál.
- Kotátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: Co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Grada.
- Kotová, M. (2020). *Poslouchám pohádku a čtu podle obrázků*. Grada.
- Kotová, M. (2021). *Knížka pro začínající učitelky mateřských škol*. Portál.
- Krása, J. (2024). Role pohádek v rozvoji narativní kompetence u dětí. *Komenský – odborný časopis pro učitele základní školy*, 24(4), 20–25.
- Laufková, V., & Goldmannová, A. (2020). *Rozvoj čtenářské pregramotnosti v praxi mateřské školy*. Univerzita Karlova.
- Lemrová, S. (2024). *Pedagogická psychologie*. Grada.
- Lepilová, K. (2014). *Cesty ke čtenářství: Vyprávějte si s námi!* Edika.

- Lewis, C. S. (1966). *Sometimes fairy stories may say best what's to be said*. In W. Hooper (Ed.), *Of other worlds: Essays and stories* (pp. 36–40). Geoffrey Bles.
- Magerčiaková, M., & Kober, L. (2023). *Motivace sester po pandemii covidu-19*. Grada.
- Medlíková, O. (2021). *Umění motivace*. Grada.
- Míčková, J. (2019). *Cesta do pohádky*. Portál.
- Michalová, Z., & Kratochvílová, A. (2022). *Pravidla chování dětí v mateřské škole*. Grada.
- Michalová, Z., & Kratochvílová, A. (2022). *Sociální dovednosti v mateřské škole*. Grada.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/file/56051/>.
- Mocná, D., & Peterka, J. (2004). *Encyklopedie literárních žánrů*. Paseka.
- Národní pedagogický institut České republiky. (2025). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/predskolni-vzdelavani/zakladni-gramotnosti/cgr>
- OpenAI. (2025). *Perníková chaloupka*. Generováno pomocí DALL·E. OpenAI.
- Oprailová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Grada.
- Pavelková, I. (2002). *Psychologie školní úspěšnosti*. Karolinum.
- Pernická, D., & Krejčířiková, Z. (2014). *Pohádka za pohádkou*. Novadida.
- Prokůpek, T. (2013). *Pohádka: Původ, vývoj a význam*. Host.
- Průcha, J. (2010). *Dětská řeč a komunikace: Poznatky vývojové psycholingvistiky*. Grada.
- Pugnerová, M., a kolektiv. (2019). *Psychologie: Pro studenty pedagogických oborů*. Grada.
- Slater, A., & Bremner, J. G. (2017). *An introduction to developmental psychology*. The British Psychological Society.
- Suchánková, E. (2014). *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Portál.
- Svobodová, E., & Švejsová, H. (2011). *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Portál.
- Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). *Didaktika mateřské školy*. Wolters Kluwer ČR.
- Štanclová, E. (2016). *Veselý rok s pohádkami*. Portál.
- Šulová, M. (2015). *Dvouleté dítě v předškolním vzdělávání*. Masarykova univerzita.

Tallová, B. (2022). Socializace v období předškolního věku se zaměřením na rodinu, mateřskou školu a hru. *Paidagogos*, 2022(1–2). Dostupné z: <https://paidagogos.net/issues/2022/1-2/article.php?id=4>

Vágnerová, M., & Lisá, L. (2022). *Vývojová psychologie*. Karolinum.

Voščeková, H. (2018). *Od podzimu do léta pohádka k nám přilétá: Roční projekt do MŠ*. Portál.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Dějová posloupnost.....	37
Obrázek 2 - Grafomotorika: Lízátko.....	39
Obrázek 3 - Najdi perníček	41
Obrázek 4 - Hledáme postavy	45
Obrázek 5 - Co patří do košíku	47
Obrázek 6 - Puzzle	49
Obrázek 7 - Diplom.....	51
Obrázek 8 - Liščí obrázky – schovávaná	54
Obrázek 9 - Budulínkovo pexeso	56
Obrázek 10 - Pohádková spojovačka	66
Obrázek 11 - Chaloupky	68
Obrázek 12 - Pečení perníčků	68
Obrázek 13 - Grafomotorika: Lízátko.....	69
Obrázek 14 - Realizace aktivity "Hledání postav".....	70
Obrázek 15 - Puzzle "Červená Karkulka".....	71
Obrázek 16 - Čtení pohádky „O Budulínkovi“	72
Obrázek 17 – Liščí ocásky	72
Obrázek 18 - Třídění lišek	73
Obrázek 19 - Tvoření lišky	74
Obrázek 20 - Tvorba hrnečků	75
Obrázek 21 - Hmatová hra "Hrnečku, vař"	75
Obrázek 22 - Kreslení kaše	76
Obrázek 23 - Bublající hrneček	77
Obrázek 24 - Hrnečková schovávaná.....	77

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Seznámení se s pohádkou o Perníkové Chaloupce	34
Tabulka 2 - Opakování pohádky "Perníková chaloupka"	36
Tabulka 3 - Dramatizace pohádky "Perníková chaloupka"	38
Tabulka 4 - Pečení perníčků inspirovaných pohádkou	40
Tabulka 5 - Zakončení pohádky „Perníková chaloupka“	41
Tabulka 6 - Seznámení se s pohádkou "Červená Karkulka"	43
Tabulka 7 - Postavy z pohádky „Červená Karkulka“	44
Tabulka 8 - Co měla Karkulka v košíku?	46
Tabulka 9 - Dramatizace pohádky "Červená Karkulka"	48
Tabulka 10 - Jak pohádka o Karkulce dopadne?	49
Tabulka 11 - Budulínkův první den	52
Tabulka 12 - Budulínkův druhý den	53
Tabulka 13 - Budulínkův třetí den	55
Tabulka 14 - Budulínkův čtvrtý den	57
Tabulka 15 - Budulínkův pátý den	58
Tabulka 16 - První den s kouzelným hrnečkem	60
Tabulka 17 - Druhý den s kouzelným hrnečkem	61
Tabulka 18 - Třetí den s kouzelným hrnečkem	63
Tabulka 19 - Pohyby postav při dramatizaci	64
Tabulka 20 - Čtvrtý den s kouzelným hrnečkem	64
Tabulka 21 - Závěrečný den s pohádkami	65
Tabulka 22 – Evaluace „Perníková chaloupka“	80
Tabulka 23 - Evaluace "Červená Karkulka"	81
Tabulka 24 - Evaluace "O Budulínkovi"	83
Tabulka 25 - Evaluace "Hrnečku, vař!"	84

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Hodnocení metodiky učitelkou na praxi

PŘÍLOHA P I: HODNOCENÍ METODIKY UČITELKOU NA PRAXI

Kritéria pro učitelku k hodnocení a realizaci výukové metodiky

Jméno studentky: Aneta Pempušová, DiS.

Jméno hodnotící pedagogické pracovnice: Gabriela K.

Datum: 24. 3. 2025

1. Přípravenost a organizace činností

Jak hodnotíte připravenost studentky před realizací činností (pomůcky, časové rozvržení, prostorové uspořádání)?

- Studentka byla velmi dobře připravená, pomůcky měly vysokou úroveň nápaditosti a podporovaly rozvoj různých oblastí učení. Časové i prostorové uspořádání bylo přehledné. V některých případech by však drobná úprava tempa napomohla lepšímu udržení pozornosti méně soustředěných dětí.

Byly jednotlivé aktivity plynule navázané bez zbytečných prostojů?

- Ano, aktivity na sebe logicky navazovaly, bez zbytečných mezer. Studentka dobře zvládala přechody mezi činnostmi. Po každé své připravené aktivitě nechala dětem čas pro volnou hru, a následně pokračovala v dalších aktivitách.

2. Didaktická a odborná úroveň

Odpovídaly činnosti věkovým a individuálním potřebám dětí?

- Většina aktivit byla velmi vhodně přizpůsobena cílové skupině. V budoucnu by bylo možné některé části více diferencovat podle individuálních schopností dětí, aby se více zapojily i děti se slabšími nebo naopak pokročilejšími dovednostmi.

Byly cíle jednotlivých aktivit jasně stanovené a naplněné?

- Ano, cíle byly konkrétní, dosažitelné a reflektovaly jak oblasti rozvoje dle RVP PV, tak motivační využití pohádek.

Hodnotíte obsahové zpracování aktivit jako kvalitní a smysluplné?

- Obsahová stránka byla kvalitní – aktivity byly rozmanité, motivující a vhodně tematicky propojené s pohádkami.

3. Motivační působení na děti

Dokázala studentka udržet pozornost a zájem dětí?

- Ano, díky využití pohádkových motivů a aktivnímu přístupu dětí, studentka pozornost většiny dětí udržela. U některých delších pasáží by bylo vhodné střídát pasivní a aktivní činnosti svižněji. I tak byla pohádková tematika pro děti velmi atraktivní.

Využívala pohádkové motivy efektivně k podpoře motivace dětí?

- Ano, motivy byly chytře zasazené do různých činností. Děti příběhy nejen poslouchaly, ale aktivně je prožívaly, dramatizovaly a tvořily na jejich základě.

4. Komunikace a interakce s dětmi

Jak hodnotíte schopnost studentky komunikovat s dětmi během činností?

- Studentka s dětmi komunikovala vstřícně, s respektem a přirozenou autoritou. Dokázala naslouchat i vhodně vést rozhovor.

Podporovala spolupráci, samostatnost a tvořivost dětí?

- Ano, aktivity byly vedeny tak, aby děti mohly spolupracovat, rozhodovat se a tvořit. Podněcovala je ke sdílení i k vlastní iniciativě.

5. Flexibilita a reakce na aktuální situaci

Byla schopná přizpůsobit průběh aktivity podle potřeby (např. úprava tempa, obtížnosti)?

- Ano, reagovala pohotově a dokázala upravit průběh aktivity podle aktuální situace nebo zájmu dětí.

Jak reagovala na nečekané situace (nezájem dětí, organizační komplikace)?

- Studentka byla klidná, zachovala přehled a pružně řešila drobné komplikace. Případné nezaujetí dětí se snažila vyrovnat změnou aktivity nebo motivací.

6. Reflexe a sebereflexe

Jak hodnotíte její schopnost reflektovat průběh činností?

- Reflexe byla kvalitní a promyšlená. Studentka dokázala pojmenovat silné i slabší momenty jednotlivých aktivit.

Byla schopná pojmenovat silné stránky i oblasti k dalšímu zlepšení?

- Ano, měla realistický pohled na vlastní práci. Otevřeně mluvila o tom, co se podařilo, i o tom, co by příště udělala jinak. Bylo patrné, že se chce dále profesně rozvíjet.

7. Slovní komentář na závěr

Studentka Aneta Pempušová připravila metodiku, která byla pedagogicky i tematicky velmi kvalitní. Pohádka byla zvolena jako silný motivační prvek a byla důsledně využívána k rozvoji dovedností dětí v různých oblastech. Studentka působila jistě, děti ji přijaly, s nadšením se zapojovaly. Oceňuji její přirozený kontakt s dětmi, kreativitu i schopnost reflexe. Doporučila bych v budoucnu ještě více přemýšlet nad úpravami obtížnosti aktivit podle schopností jednotlivých dětí a pružněji reagovat na pokles pozornosti. Přesto hodnotím výkon studentky jako velmi kvalitní a přínosný – její metodika může být inspirací pro praxi ostatních učitelů.